

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ZAŘÍZENÍ PRO ODCHYT ZVĚŘE

2007

Pro odbor rybářství, myslivosti a včelařství MZe ČR
zpracoval Ing. František Havránek
Neprošlo jazykovou úpravou

Vydalo Ministerstvo zemědělství České republiky
Těšnov 17, 117 05 Praha 1
internet: www.mze.cz, email: info@mze.cz

Pro MZe vyrobil Rembrandt s.r.o.
Autoři kreseb a fotografií: Ivana Skálová, Jan Šeplavý, František Havránek
Grafická úprava: Radim Žůrek / Ateliér ŽÚ

Neprodejné.

ISBN 80-7084-572-4

ZAŘÍZENÍ
PRO ODCHYT
ZVĚŘE

OBSAH

Na úvod trochu filosofie	5
Právní předpisy na ochranu zvířat související s odchytom zvěře	7
Odchyt predátorů	10
METODICKÁ POMŮCKA PRO POSKYTOVÁNÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ V MYSLIVOSTI	
Příspěvek na instalaci nových betonových nor a lapacích zařízení	21
Stručný přehled zařízení pro odchyt ostatních druhů zvěře	24
Odchyt spárkaté zvěře	24
Odchyt drobné zvěře	34
Adresář	39

Na úvod trochu filozofie

Lov a především odchyt zvířat do smrtících nebo živochytných pastí může přinášet zvířatům, v našem případě zvěři, vysoké utrpení, které se vymyká stresu a bolesti, která může postihnout jedince jakéhokoliv druhu ve volné přírodě. Je třeba si přiznat, že tomuto významnému aspektu výkonu práva myslivosti, není vždy ze strany myslivců věnována potřebná pozornost. Naopak vzdávání úcty ulovenému kusu je pak věnována tradičně pozornost velká. Jedná se zde o jistou nevyváženost.

Na problematiku vnímání bolesti, utrpení a inteligence zvířat vůbec, existovaly v různých obdobích vývoje lidstva, různé názory. Velmi zevrubně tuto otázku zpracoval Coren, S., (1997), který se zabýval především inteligencí a vnímáním psů. Dále uvedené teze však lze aplikovat i na ostatní savce.

Skutečností je, že primitivním národům, žijícím v souladu s přírodou, nedělalo evidentně žádné problémy přisuzovat zvířatům a především psům inteligenci a někdy i řeč. Když kupříkladu počali běloši kolonizovat africké Kongo, střetli se s mnoha domorodými pověstmi o psech jako o dárcích ohně, velkých lovcích a dokonce učitelích. Bajka zřejmě vychází z logické úvahy, že dosadíme-li se my lidé, znalí života zvířat, do situace, v níž se zvíře nachází a můžeme přitom předvídat jeho chování s využitím vlastního uvažování, pak to lze považovat za argument podporující názor, že vědomí a inteligence hraje v chování zvířete obdobnou roli.

Stejně jako vnímaly vysokou psí inteligenci za danou primitivní národy, uvažovali o ní i prvotní vědci zabývající se chováním zvířat. Mezi ně patřil například řecký filozof Aristoteles. Jeho hlavním zájmem bylo zkoumání samotného života, nikoliv jen inteligence tvorů. Věřil, že je mnoho kvalit života a že různí tvorové pouze ztělesňují větší či menší množství životních kvalit. Došel k závěru, že lidé i psi mají emoce. Tyto závěry akceptovalo mnoho dalších velkých myslitelů, mezi nimi i svatý Tomáš Akvinský.

V sedmáctém století pak převládla zcela jiná filozofie. Známý filozof Descartes tvrdil, že zvířata jsou pouhé biologické stroje. Výsledkem Descartových úvah pak bylo ospravedlnování těžkých krutostí vůči zvířatům. Postupem času vedlo toto uvažování k experimentům, při nichž byla zvířata přibíjena živá za všechny čtyři tlapy k desce stolu, neboť v zájmu chirurgie bylo zkoumat oběhový systém v živém tvorovi. Lidé, kteří soucítili s ubohými tvory, sklízeli posměch jako nevzdělaní blázni. Celou Descartovu filozofii završil francouzský filozof Nicolas de Malebranche, který prohlásil, že zvířata žerou bez chuti, křičí bez bolesti, jednájí, aniž by o tom věděla, nic necítí, ničeho se nebojí, nic nevědí.

Bohužel se takové názory objevují i v současnosti, o čemž svědčí chování některých lidí.

Novější filozofií, která vrhá představy o úrovni vnímání zvířat nazpět, je behaviorismus. Pojem behavioristický značí přístup založený spíše na pozorování vnějších projevů zvířecích aktivit, než vnitřních stavů.

Skutečností však je, že nové výzkumy zvířecího chování, stále více podporují teorii stejné motivace chování a lidí, tak jak to napsal ve svém díle „O původu člověka“ již Charles Darwin. Uvádí, že jediný rozdíl mezi inteligencí člověka a jeho nižších příbuzných savců je

„jeden stupeň, ale ne druh“. Došel k názoru, že smysly a intuice, různé emoce a schopnosti, jako je láska, paměť, pozornost, zvědavost, uvažování atd., kterými se chlubí lidé, mohou být v počáteční nebo plně rozvinuté formě nalezeny i u zvířat.

Není třeba pochybovat o tom, že se většina nás myslivců, především těch, kteří se zabývají kynologií, ztotožní s filozofií Charlese Darwina a nikoliv s Descartovou teorií zvířat jako necitelných strojů. To platí především o psu. V případě lišky uvězněné v pasti nebo v případě domácího zvířete (prasete, králíka), které je chováno v nevyhovujících podmínkách (malý špinavý chlívěk, králíkárna) nám spíše vyhovuje náhled Descarta nebo behavioristů. Žije se s ním lépe. I zvířata však prožívají i z lidského hlediska pochopitelný strach, paniku a cítí žízeň a bolest. Podle toho bychom se měli chovat nejen při používání pastí, ale při styku se živou zvěří vůbec. Naší snahou by mělo být minimalizovat negativní dopady lovu na lovené jedince tak, aby nevybočovaly z úrovně, s níž se zvěř v přírodě setkává, neboť právě my myslivci a naše působení v přírodě by mělo s potřebami zvěře harmonizovat.

Pak se zde ovšem nabízí otázka, proč je čtenáři vůbec předkládána tato publikace o lovu zvěře do pastí, když jejich používání může někdy působit stres a bolest lovené zvěře. Uvědomte si však, že v přírodě takovéto situace běžně nastávají, jsou dokonce její nedílnou součástí. Na každém kroku se zde odehrávají dramata lovu a smrti. Predace je vlastností druhů stojících na vrcholu potravních pyramid, kam bez diskuze patří i člověk, jako součást ekosystému, ten zde dokonce musí navíc suplovat některé složky, které v současné přírodě absentují a které přirozené autoregulační mechanismy již nedokáží eliminovat. Příkladem je současná populační exploze predátorů střední velikosti (liška, kuna, jezevec, mýval, norek americký a další). Řešení tohoto problému spočívá především na myslivcích, je spojeno s využitím efektivních způsobů lovu jako redukce populací vybraných druhů zvěře. Mezi neopomenutelné nástroje přitom tradičně patří používání pastí. Pasti nesmějí ve svém principu (konstrukci) působit neúměrný stres a bolest lovené zvěři, což je ošetřeno mysliveckou legislativou i legislativou ochrany zvířat. Za to, aby zvěř v pastích skutečně netrpěla, jsme zodpovědní především my, kteří jich využíváme. **Je nutné, aby pasti byly co nejčastěji kontrolovány a chycení jedinci byli usmrceni rychle tak, aby nebyl překročen práh bolesti, který je v přírodě běžně přítomen.**

Právní předpisy na ochranu zvířat související s odchytém zvěře

Při používání pastí se musíme řídit jednak zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon na ochranu zvířat proti týrání“) a zákonem č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o myslivosti“).

Zákon na ochranu zvířat proti týrání v ustanovení § 14 uvádí následující:

- (1) Je zakázáno odchyťovat nebo usmrcovat volně žijící zvíře
 - a) pomocí oka, tlučky, sítě, smyčky, pytláckého oka, harpuny, nebo čelistových pastí anebo pomocí obdobně zkonstruovaného zařízení,
 - b) pomocí jedovatých návnad a jedů v jakýchkoliv formách včetně plynování, nejde-li o případ podle odstavce 2,
 - c) do jestřábích košů a pomocí lepu,
 - d) pomocí výbušnin,
 - e) pomocí luků a samostřílů,
 - f) pomocí elektrického proudu, nejde-li o výkon práva upravený zvláštními právními předpisy,
 - g) pomocí poloautomatické nebo automatické zbraně se zásobníkem schopným pojmout více než 2 náboje, nejedná-li se o případ podle ustanovení §5 odst. 2 písm.c),
 - h) pomocí zbraně s hledím pro střelbu v noci, s elektronickým hledím apod.,
 - i) pomocí letadla nebo motorového vozidla,
 - j) pomocí zvuku magnetofonu nebo podobného zařízení, mimo zařízení používaných, v souladu se zvláštními právními předpisy,
 - k) pomocí zrcadla nebo jiného oslňujícího zařízení,
 - l) pomocí zdroje umělého osvětlení a zařízení pro osvětlení terčů,
 - m) pomocí formalinových nebo lepících pastí,
 - n) pomocí zvířat použitých jako živá návnada, nebo nástraha, nejde-li o lov podle zvláštních předpisů.
- (2) Deratizace, odchyt a usmrcování volně žijících zvířat patřících mezi škodlivé organizmy se řídí zvláštními předpisy.
- (3) Provozovatel odchytových zařízení je musí provozovat tak, aby odchycená zvířata nebyla týrána.
- (4) Zákaz odchytu do sítí se nevztahuje na odchyt savců nebo ptáků za účelem zazvěřování honiteb, ptáků za účelem ornitologického výzkumu, na odchyt zvířete drženého v zajetí anebo na odchyt toulavého nebo opuštěného zvířete. Zákaz se nevztahuje na odchyt ryb v rybářských revírech, který provádí uživatel revíru. Pro účely ornitologického výzkumu dále neplatí zákaz odchytu ptáků do sítí za použití zvuku magnetofonu nebo podobného zařízení.
- (5) Zakazuje se odchyt jedinců druhů původních volně žijících na území České republiky pro chov ve farmovém chovu, zájmovém chovu nebo chovu, jehož cílem je domestikace.
- (6) Každý, kdo se ujal péče o jedince volně žijícího druhu zvířat, který není v důsledku zranění nebo z jiných okolností schopný existence ve volné přírodě, je odpovědný za jeho zdraví a stav a je povinen zajistit o něj péči v souladu se zvláštními právními předpisy;

za takovou péči se považuje i oznámení místa nálezu obci anebo předání zvířete do záchranné stanice, anebo pokud se jedná o zvěř, mysliveckému hospodáři. Jde-li o zvíře zvláště chráněného druhu, postupuje se v souladu se zvláštním předpisem.

- (7) Pro ochranu letišť, městských aglomerací nebo jiných objektů je povoleno použít sokolnic-ky vycvičených dravců, je-li to v souladu se zvláštním právním předpisem.

Obdobně, jako v zákonu na ochranu zvířat proti týrání, je problematika odchytu a zakázaných způsobů lovu řešena v ustanovení § 45 zákona o myslivosti:

- (1) Lov zvěře smí být prováděn jen způsobem odpovídajícím zásadám mysliveckým, zásadám ochrany přírody a zásadám ochrany zvířat proti týrání.

Zakazuje se:

- a) chytat zvěř do ok, na lep, do želez, do jestřábích košů, tluček a nášlapných pastí a pomocí háčků, chytat ondatry do vrší,
- b) lovit zvěř způsobem, jímž se zbytečně trýzní, tráví zvěř jedem nebo ji usmrcovat plynem,
- c) lovit zvěř do sítí, pokud nejde o její odchyt za účelem zazvěřování nebo u zvěře pernaté o ornitologický výzkum,
- d) lovit zvěř pnatou na výrovkách, lovit zvěř s pomocí živých živočichů jako návnad,
- e) nahánět zvěř srnčí pomocí ohařů, ostatní zvěř spárkatou s pomocí psů v kohoutku vyšších než 55 cm,
- f) lovit sluku vyháněním pomocí psa a plašením s honci,
- g) lovit zvěř s pomocí elektrických zařízení schopných zabít nebo omráčit, zdrojů umělého osvětlení, zrcadel, zařízení pro osvětlení terče, hledí pro střelbu v noci s elektrickým zvětšením obrazu nebo pro převrácení obrazu, reprodukcí soustavy s hlasy zvěře, výbušnin,
- h) lovit zvěř s pomocí mechanismů pohybujících se po zemi, nad zemí nebo po vodě, pokud nejde o loď plovoucí rychlostí menší než 5 km/hod.,
- i) střílet zvěř jinou zbraní než loveckou (dlouhou palnou zbraní kulovou, brokovou nebo kombinovanou, určenou k loveckým účelům),
- j) střílet zvěř zakázanými zbraněmi, jejich doplňky a střelivem,
- k) střílet zvěř srnčí jinou zbraní než kulovnicí s nábojem s energií ve 100 m nižší než 1000 J (joulů) a ostatní zvěř spárkatou nižší než 1500 J; to neplatí při lovu selete a lončáka prasete divokého, které lze při nadhánce, nahánce nebo nátláče střílet i brokovnicí s jednotnou střelou,
- l) střílet zvěř z poloautomatických nebo automatických zbraní se zásobníkem schopným pojmout více než 2 náboje,

- m) lovit zvěř kromě prasat divokých a lišek obecných za noci, tj. hodinu po západu slunce až do hodiny před východem slunce; lovit prase divoké a lišku obecnou v noci bez použití vhodné pozorovací a střelecké optiky,
 - n) lovit zvěř v době nouze ve vzdálenosti do 200 m od krmelců a slanisk,
 - o) dávat do krmiva lákací a narkotizační prostředky, pokud to není prováděno za účelem odchytu,
 - p) střílet zvěř na hnízdech a vystřelovat hnízda,
 - r) lovit zvěř na honebních pozemcích, na kterých současně probíhá sklizeň zemědělských plodin, a na sousedních pozemcích ve vzdálenosti do 200 m od hranice těchto pozemků,
 - s) lovit zvěř na čekané ve vzdálenosti do 200 m od hranic sousední honitby, lovit bažanty ve vzdálenosti do 200 m od sousední bažantnice a v těchto vzdálenostech přikrmovat zvěř, umísťovat myslivecká zařízení a provádět lov z mysliveckých a jiných zařízení,
 - t) střílet spárkatou zvěř v odchyťových a aklimatizačních zařízeních a v přezimovacích objektech, s výjimkou zvěře poraněné a chovatelsky nežádoucí,
 - u) lovit na společném lovu zvěř spárkatou kromě laní a kolouchů jelena evropského a jelena siky, muflonek a muflončat, selete a lončáka prasete divokého; tento zákaz se netýká lovu v oborách,
 - v) střílet zajíce polního, bažanta obecného, orebici horskou, perličku obecnou, kachnu divokou, poláka velkého, poláka chocholačku, lysku černou, husu velkou, husu běločelou a husu polní jinak než loveckou zbraní brokovou na společných lovech za účasti minimálně 3 střelců a stanoveného počtu loveckých psů,
 - w) používat olověné brokové náboje k lovu vodního ptactva.
- (2) V rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti o povolení, popřípadě uložení úpravy stavu zvěře v honitbě nebo o zrušení chovu určitého druhu zvěře může být uvedeno, že při této úpravě stavu zvěře neplatí některé zakázané způsoby lovu uvedené v odstavci 1 písm. g), jde-li o lov v noci, a dále v odstavci 1 písm. m), t) a u).
- (3) Zákazy nebo omezení lovu stanovené zvláštními právními předpisy zůstávají nedotčeny.

METODICKÁ POMŮCKA PRO POSKYTOVÁNÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ V MYSLIVOSTI

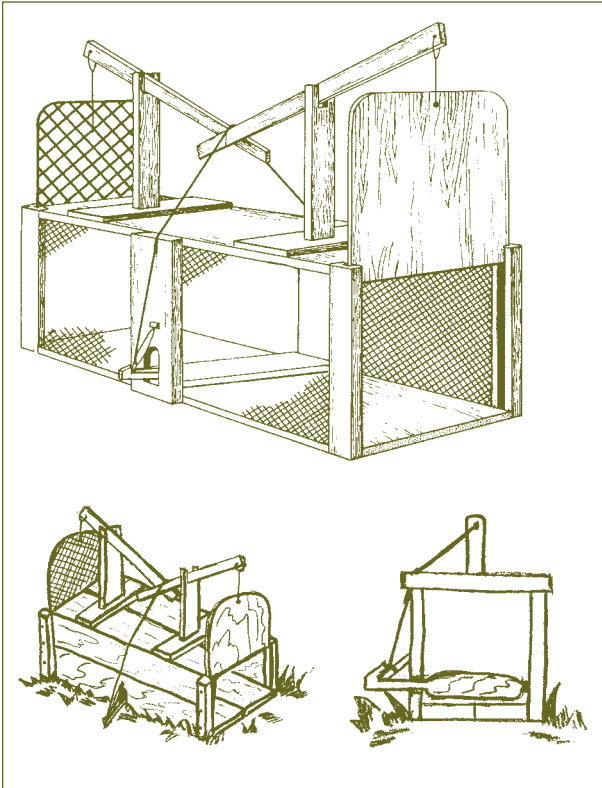
Šelmy v současných ekosystémech

Predátoři typu lišky nebo kuny skalní a lesní, jsou významnou složkou živočišných společenstev. Jejich pozitivní funkce spočívá v regulaci populací drobných hlodavců a selekci biologicky méněcenných jedinců v celém spektru kořisti, které začíná v říši hmyzu a končí u kořisti velikosti srnčete. Například ve Skotsku působí lišky značné škody na jehňatech, rodičích se na pastvinách. Mnozí autoři pak uvádějí, že se liščí populace téměř ve všech státech Evropy v posledních desetiletích výrazně zvýšila. Ve spolkové republice Německo to bylo 3x až 10x. Platí to především pro honitby s drobnou zvěří. Zde byly v minulosti JKS 1-2 lišky na 1000 ha, v současnosti to je 5-10 lišek. V České republice pak lze v průměru odhadovat tuto hodnotu minimálně stejně velkou. Spitler (2001) přitom uvádí, že každý mladý zajíc do věku 14-ti týdnů věku, jehož stopu zachytí liška, je ztracený. Teprve ve stáří čtyř měsíců dokáže zajíc vyvinout větší rychlost než liška. Proto nás nemůže překvapit, že i při dobrém JKS a příznivém počasí v období rozmnožování drobné zvěře, není přírůstek zaječí populace 100%, ale jen 20%. Při poklesu populace lišek o 70% (Westfálsko) vzrostly počty zajíců během několika málo následujících let o 400% původního stavu. Za odpovídající JKS lišek, které umožňují nejen úspěšnou reprodukci zajíců, ale také výrazně snižují nebezpečí šíření vztekliny, považuje autor 3-5 lišek na 1000 ha. Podle výzkumů v Čechách lze únosný predační tlak definovat zmizením méně než 65% vyložených návnad (např. vajec, návnad s vakcínou nebo bez vakcíny atd.) do 20 dnů. V opačném případě je predační tlak závažným problémem pro reprodukci drobné zvěře.

Sklopce

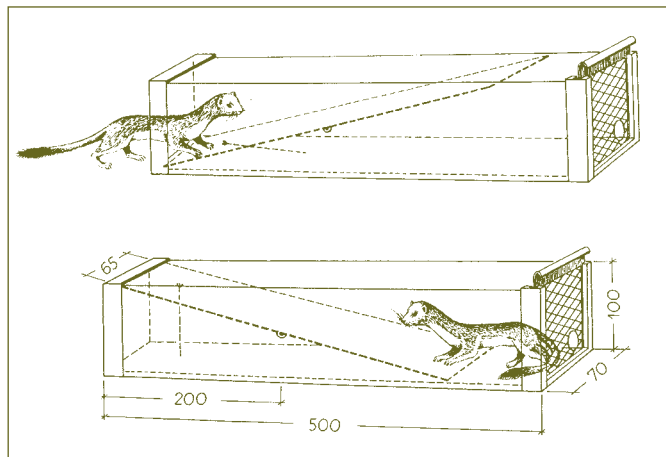
Jaké jsou tedy v současnosti alternativy odchytu lišek, kun a dalších predátorů, jejichž populace je třeba regulovat? V zásadě se nabízí buď různé typy sklopců a umělých nor nebo jejich kombinace.

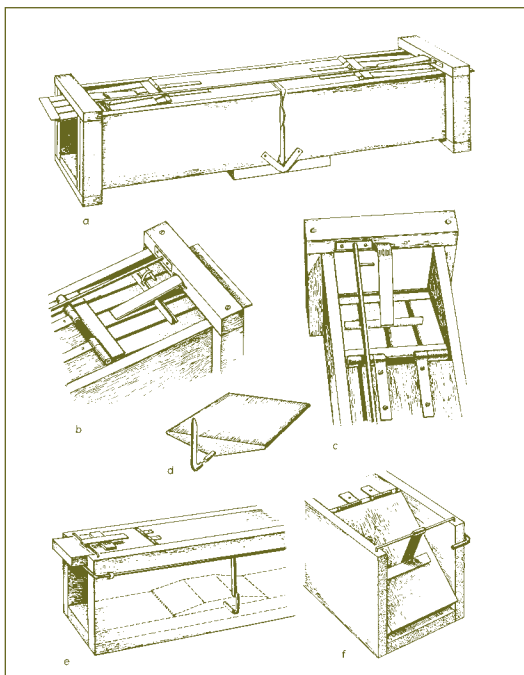
Sklopce mívají klasickou formu, která se v průběhu historie odchytu zvěře do pastí v podstatě nezměnila. Mají jednu nebo dvě záklopy (průchozí nebo jednostranné), které jsou spouštěny nášlapným zařízením. Takové sklopce jsou vyráběny buď „plné“ ze dřeva nebo z kovu, nověji ze silných pletiv, upevněných na kostře, nebo z pevných dílů. Rozměry sklopců určují, jaká zvěř se do nich může odchytit. Firma Fames doporučuje pro své sklopce následující velikosti. Pro zvířata od velikosti potkana do velikosti tchoře rozměr sklopce 50 x 25 x 25 cm, do velikosti kuny 80 x 25 x 25 cm, od velikosti tchoře do velikosti kuny nebo králíka 100 x 25 x 25 cm, pro odchyt lišcat 120 x 35 x 30 cm a pro odchyt dospělých lišek a jiných větších predátorů (psík mývalovitý, mývalovec kuní a popřípadě nutrie) 140 x 35 x 30 cm. U některých typů odchytových zařízení je velikost lapané zvěře limitována velikostí vstupního otvoru. Jiný průměr vstupního otvoru má odchytová budka pro kuny, jiný otvor má past na odchyt norků amerických.

Jeden z nejpoužívanějších typů oboustranného sklopce s nášlapným mechanismem s jazýčkem. Při používání v zimním období je třeba zastřešit spoušťový systém tak, aby vlivem sněhu (deště) a mrazu nedošlo k selhání spouštění padacích dveří.

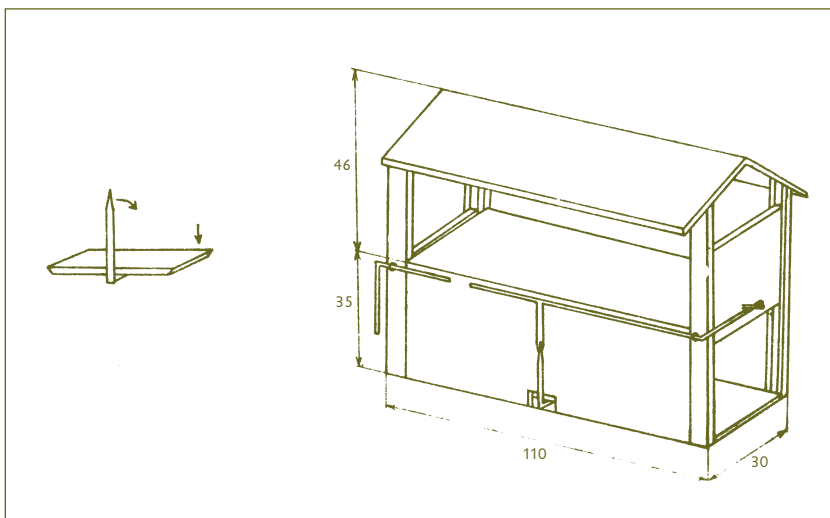
Kónicky se rozšiřující truhlík na drobné predátory. Po převážení sklopného prkénka se vzepře pohyblivá vzpěra, která brání zpětnému sklopení prkénka do původní polohy.

Oboustranný sklopec. Podle velikosti se může použít na chytání šelem až do velikosti psa.

Oboustranný sklopec typ Hluboká. Sklopec s padacími dvířky s nástražným nášlapným prkénkem. Spouštěcí mechanismus tvoří kovové páky. Celý systém je zastřešen, aby nedocházelo k selhání mechanismu vlivem povětrnostních podmínek.

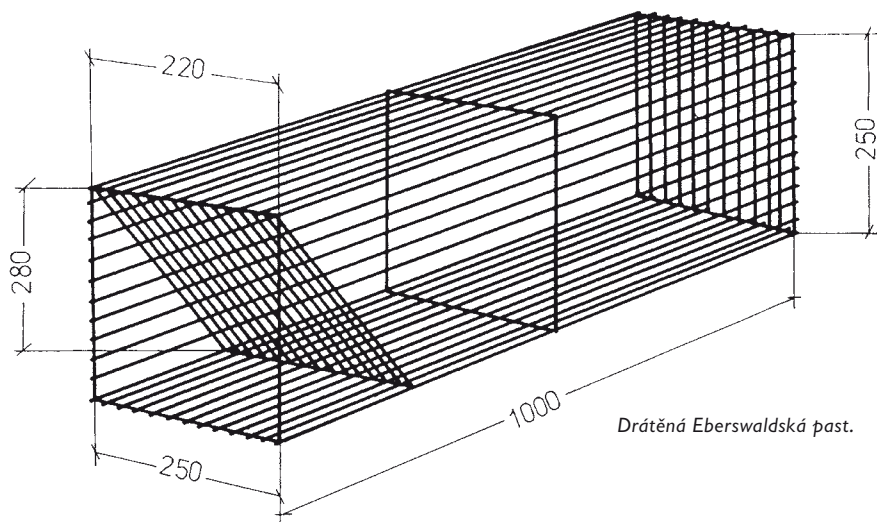

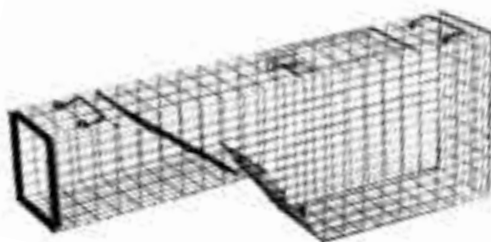
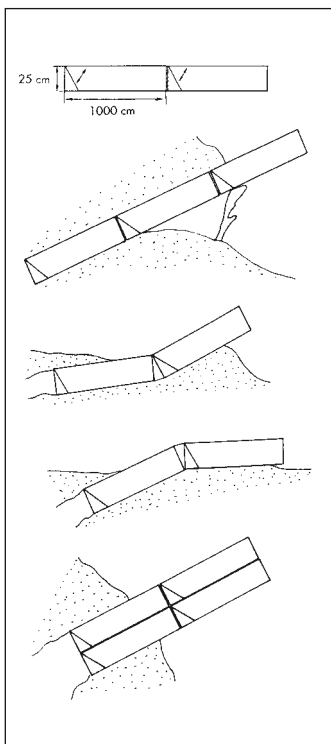
Podle Prof. Hromase (1986) sklopce lapají zvěř živou a chytí-li se do nich některý chráněný druh, může být puštěn zpět do přírody. Mnoho různých typů sklopců spojuje princip truhlíků, v nichž je umístěno pohyblivé nášlapné prkénko, uvolňující spouštěcí zařízení a padací dvířka, která ve sklopci zvěř uzavrou. Sklopce stavíme na ochozy vyšlapané zvěří nebo námi uměle připravené. I šelmy totiž chodí raději po pěšinkách, než v porostu. Aby zvěř sklopec neobešla, přistavují se k jeho vstupním otvorům zábrany. Jsou to plůtky, které se nálevkovitě zužují směrem k vstupům do truhlíku. Vhodné je používat truhlíky s oboustrannými dvířky, protože zvěř vidí dutinou sklopce pokračování ochozu a nebojí se do něj vlézt. Většinou do sklopce chytíme kuny, tchoře, norka, kočky, ježky a podobně.

Dřevěné sklopce trpí vlivem vlhka bobtnáním dřeva a následnou špatnou funkcí dvířek, což někdy umožní lapané zvěři únik. Sklopce železobetonové nebo železné jsou tudíž výhodnější. Navíc jsou i těžší a znesnadňují odčizení nebo manipulaci. Jsou známé i sklopce keramické.

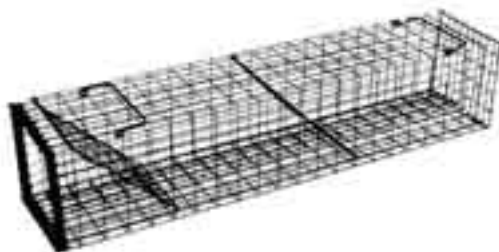
Konstruktivně se sklopce liší především spouštěcím zařízením. To je buď jazýčkové se dvěma nebo jedním dvířky nebo je spouštěcí zařízení aktivováno přes systém železných pák. Dvířka se uvolňují a padají po pohybu nášlapné destičky, která uvolní postranní spoušťový jazýček, tím i provázek (železné převodní páky) přidržující ve spodní poloze dvouramenné páky, jimiž jsou držena dvířka v horní poloze. Některé sklopce nemají dvířka padací, nýbrž sklopná, a to směrem dovnitř. V horní poloze jsou zajištěna systémem kovových pák spouštěných opět pomocí nášlapné destičky. U jiných sklopců jsou dvířka otočně připojena ke stropu a při nalícení také strop tvoří. Uvolní se pomocí nášlapné destičky a potom jejich vnější konce padnou na podlahu sklopce a jsou proti zdvižení zajištěna pohyblivými západkami z rámu sklopce.

Skutečností však je, že se do sklopce dospělá, zkušená liška chytí jen zřídka. Naopak pro odchyt odrostlejších liščat (někdy i dospělých lišek) je v Německu s úspěchem používána tak zvaná Eberswaldská past. Jedná se o jednoduchou drátěnou konstrukci fungující na principu „vlčka“, která se nasazuje na vsuk (ústí nory). Do tohoto systému bylo během let 1988 až 1993 odchyceno na ostrově Rujana 1118 liščat a v Olderbrucku 314 liščat. Za nepříznivého počasí, to je v tomto případě horký slunečný den, je třeba odchytové zařízení zakrýt tak, aby odchycená zvěř nestrádala.

Různé způsoby provedení a uspořádání drátěné Eberswaldské pasti.

Umělé nory s uzavíracím systémem

Velmi účinným hybridním zařízením mezi sklopcem a umělou norou jsou systémy prefabrikovaných dílů umělých nor s uzavíracím zařízením. V České republice existuje výrobce železobetonových umělých nor s uzavíracím zařízením, v Německu je na trhu uzavírací systém, který se dá nasadit na betonové nebo jiné meliorační roury.

Červenkův mostkolapač

Zmiňovaná nora - sklopec české provenience je vyrobena z betonu, skládá se z hlavní sklapovací části a dvou nástavců 2x zalomených. Uzavírací betonová klapka a nášlapka jsou vsazeny do vrchní a spodní části nory tak, aby nezrazovaly lišky. Kontrolní uzavírací otvor v obou nástavcích poslouží případnému prohlédnutí nory nebo vypuzení lišky (lapaná zvěř většinou po chvíli sama vybíhá). Celá sestava je uzavřena betonovou deskou. Železobeton a sklapovací systém z oceli dávají celému zařízení maximální životnost. Kompletní betonová nora váží 250 kg a měří 2,5 m, světlost je 0,2 x 0,25 m.

Instalace více než jednoho zařízení tohoto typu na 100 ha již snižuje jejich účinnost. Nory začínají být plně funkční až po několika měsících expozice v terénu, jejich odpachování lze urychlit ponořením nory na dva až tři týdny do potoka nebo rybníka.

Výběr místa pro instalaci nory je vlastně nejdůležitější úkon celé akce. Je účelné v předcházejícím zimním období zmapovat spády lišek a kun na sněhu a v jejich blízkosti a pak instalovat noru tak, aby vsuk byl dobře viditelný a lákal lišky a kuny k prozkoumání. Vhodné jsou rákosové porosty, plochy křovin, zarostlé hráze rybníků, okolí potoků, úvozy a úžlabiny, stohy slámy, blízkost zemědělských areálů, ale pozor na riziko odchytu domácích koček. Pokud do nory během 1-2 let nic neulovíme, je nutno ji přemístit.

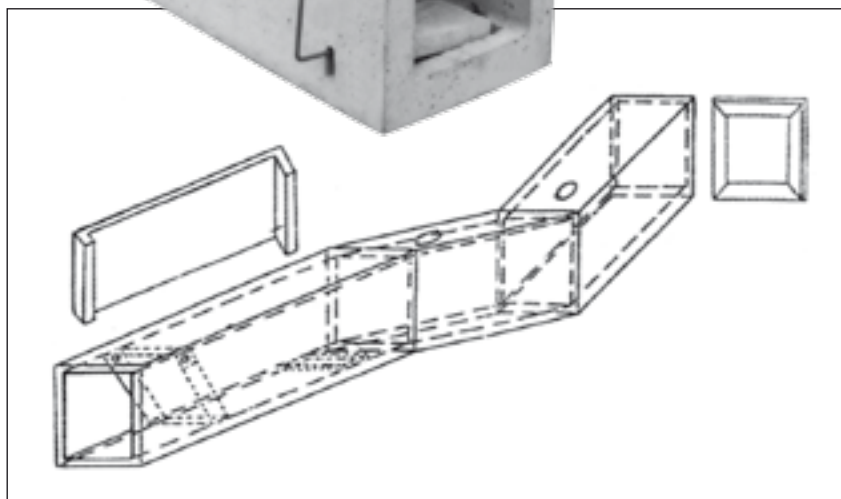
Noru je vhodné zakopat tak, aby vrchní část byla v úrovni terénu (někdy není zakopávána vůbec, pouze zakryta terénní vlnou a přírodním materiálem, v tomto případě však vzrůstá počet ulovených zajíců). Hlubší zakopání a případná vrstva hlíny na noře rychle promrzá a komplikuje otevírání nory a eventuální vyhánění lišky. Všechny spoje zařízení je třeba zakrýt PVC nebo podobným materiálem, aby do zařízení nepropadávala hlína a nezhoršovala funkci nášlapného zařízení. Vsuku nory je vhodné dát přirozený vzhled obložením přírodním materiálem např. kmeny, kořeny, kameny, balíky slámy. Kontrolní otvory je třeba zakrýt většími kameny, aby při sněhu a mrazu byla nora dobře kontrolovatelná. Povrch nory pak lehce zakryjeme vrstvou okolního materiálu (jehličí, drny, suchá travina, atd.).

V době nastražení nory (neměla by být aktivována v období reprodukce, v této době a přes léto je účinnost snižena) je důležitá pravidelná denní kontrola, aby nedocházelo k trýznění lapaných zvířat. Je třeba si uvědomit, že do zařízení je lapána široká škála druhů zvěře od lišky přes jezevce velmi často až po zajíce. Noru nekontrolujeme z bezprostřední vzdálenosti, abychom nezavětřili její okolí, je třeba, aby spuštění záklopy bylo vidět na větší vzdálenost. Někdy je účelné prodloužit a označit horní konec pojistné tyčky, která pak na dálku signalizuje stav zařízení. Nejeftektivnější období lovu je doba září a říjen, kdy z polí mizí kukuřice a lišky intenzivně migrují. Také období prvního sněhu a v celém zimním období je účelné využívat nory pro odchyt. Návnady a lákadla vložená do nor jsou účinná, jejich význam však nelze přeceňovat.

*Křečkova betonová
sklapovací nora*

- délka 2,5 m (hlavní sklopná
část a dva nástavce)
- světlost 18 x 24 cm
- hmotnost 250 kg

Pokud se rozhodneme pro systematické regulování populací predátorů, je třeba je realizovat na větší ploše. V případě jedné honitby je uvolněný prostor velmi rychle saturován cizími migrujícími liškami a tím je podstatně snížen efekt našich snah. Proto je třeba zajistit metodické vedení a vyhodnocování plošné instalace odchyťových zařízení.

Je nutné zabezpečit evidenci zařízení, aby mohl být jejich stav kontrolován odpovídajícím orgánem (státní správa myslivosti, státní veterinární správa), aby nedocházelo k týrání zvířat a zbytečným úhynům hájených druhů zvěře nebo zajců.

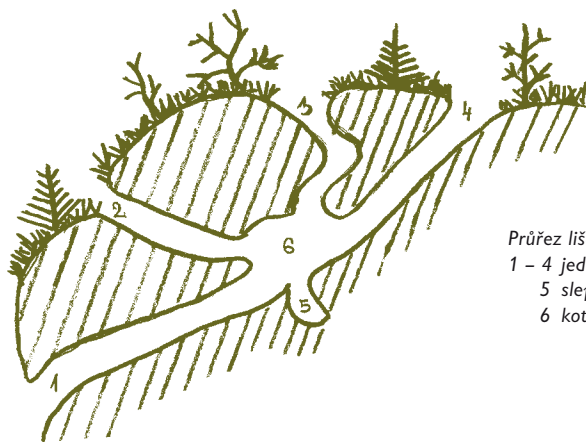
Poznatky z praxe ukázaly, že na jednu noru bylo v modelové oblasti v průměru uloveno za rok 0,59 lišky, 0,43 kuny, 0,05 tchoře, 0,21 jezevce, 0,59 kočky, 0,12 ondatry, 0,16 nutrie a 1,66 zajíce (údaje jsou z oblasti Nymburka). Uvedené výsledky vychází z hodnocení 44 nor, z nichž však bylo 10 evidentně špatně situováno, což výrazně snížilo proměnnou úspěšnost. Spittler (2001) uvádí, že do obdobných pastí ulovil v prvním roce po instalaci v průměru na jednu noru 1,6 lišky.

Na závěr této kapitoly o umělých norách se sklápovacím zařízením, je třeba zdůraznit, že pokud nemáme čas, abychom nastražené pasti denně kontrolovali, neměli bychom je používat.

Umělé nory bez sklápovacího zařízení

Hromas, J., (1986) popisuje umělou noru a její instalaci takto. Ve vhodně zvoleném terénu, přehledném pro střílbu, se vykope umělá nora, aby měla dva vsuky, na které navazují nory ve tvaru písmen U. Mohou být z kamene, ze dřeva, z cihel, ale i třeba z kameninových rour. Z vrcholu obou rour se vede krátká kolmá chodba do kotle, v němž potom není průvan. Kotel se obezdí nejlépe cihlami. Jeho strop vytvoříme z plátu plechu, nad nímž obezdíme další vrstvu, a teprve potom zhotovíme vlastní strop, držící nad ním navršenou vrstvu zeminy. Tento strop je s otvorem pro komínek, sahající od plechového stropu až na povrch země.

Přesvědčíme-li se (např. podle stop), že je nora obsazena, stoupneme si nad kotel a přichystáme se k výstřelu. Komínkem prostrčíme tyč, s níž zabudujeme na plech nad kotlem. Tím lišku spolehlivě vyženeme z nory, a proto musí být oba vsuky na dohled a na dostřel. Tento způsob lovu ovšem nelze praktikovat příliš často. Místo výše popsaného vyplašení lišky bubnováním na plechový falešný strop, lze do kotle zavést hadici nebo stavební husí krk, kam pro vypuzení lišky vykřikneme.

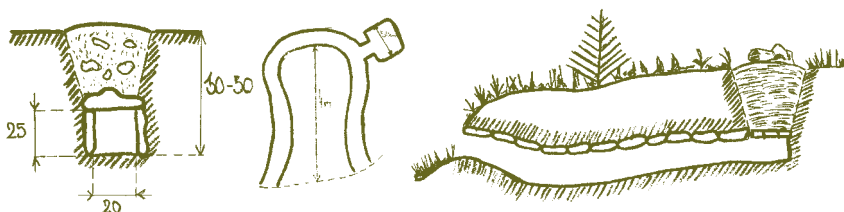

Průřez liščí nory (podle Světlinského)
1 – 4 jednotlivé vsuky
5 slepá chodba
6 kotel

Další typ umělé betonové nory je na našem trhu nabízen firmou FORENA. V kotli umělé betonové nory neprobíhá cirkulace vzduchu. Slepé rameno ke kotli pozvolna stoupá, což je důležité pro udržení sucha. Celkový labyrint nory tvoří cca 5 m. Kotel je možno svrchu otevřít a lapenou zvěř vyjmout.

Svatoš.l., (1986) popisuje stavbu a použití umělé nory takto. Zřízení umělé nory umožňuje často rychlé a pohodlné ulovení lišky i v místech, kde se běžně nevyskytuje. Rovněž v honitbách, kde jsou nepřístupné skalní nory, je možné tyto nory zlikvidovat a náhradou vybudovat nory umělé, které jsou bez většího rizika pro práci norníků. Místo pro vybudování nory se musí pečlivě zvolit, aby vyhovovalo co nejlépe nárokům lišek. Má být v klidné části honitby,

Jednoduchá umělá nora (podle Hanzala)

**Umělá liščí nora podle
Bohuslava Peciny**

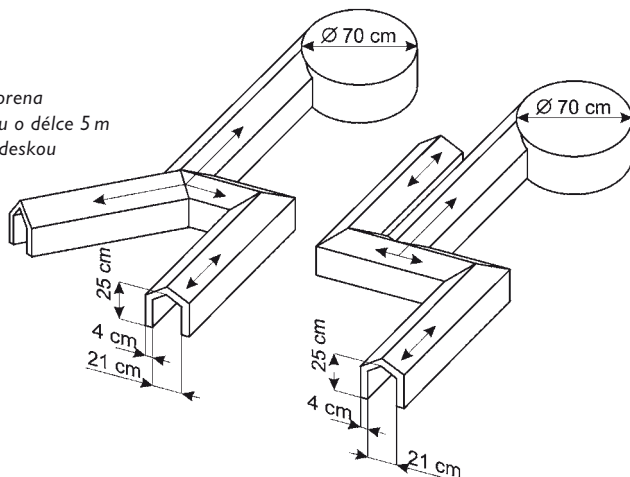
- 10 m kanálového průchodu
- 4x lomený průchod
- kotel 40 x 75 cm se
záklapovou deskou
- hmotnost na paletě 700 kg

vzdálené od používaných cest s jižní expo-
zicí, ve svažitém, propustném terénu níže
pod vrcholem, pokud možno v částečném
krytu. Není nutné budovat náročné stavby
o značné délce chodeb. Stačí jednoduchá
nora ve tvaru písmene U, v délce okolo
5 m. Po vyznačení průběhu nory lze pro-
vést výkop do hloubky 50-70 cm, v šířce

asi 40 cm. Vyzdění nory se provádí plochými kameny, cihlami nebo prkny. Spodina chodby
může zůstat nevyzděná. Průběh nory od vsuku klesá, potom opět ke kotli pozvolna stoupá.
Průměr nory je asi 20 cm šířky a 25 cm výšky u vsuků mírně rozšířený. Průměr okrouhlého
kotle je přibližně 50 cm, o výšce 30 cm. Kotel je s hlavní norou spojen krátkou odbočkou a je
uzpůsoben k rychlému otevření. Před zaházením nory se doporučuje její zakrytí smrkovou

Umělá betonová nora Forena

- nora má tvar labyrintu o délce 5 m
- kruhový kotel s krycí deskou
- hmotnost 300 kg

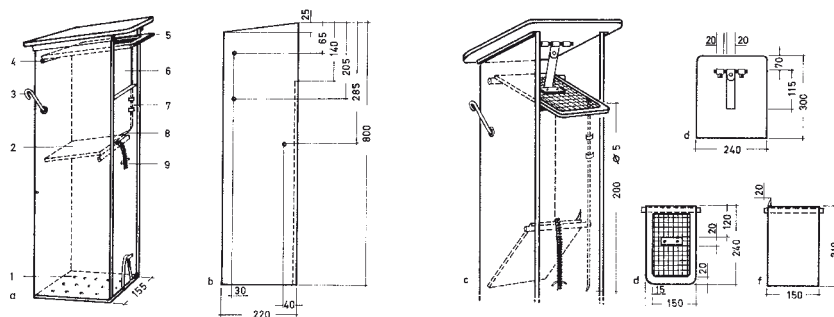
kůrou, která brání propadávání hlíny a současně nasává vodu. Nad kotel se doporučuje pevně sešlapat a zatížit větším kamenem vrstvu lesní hrabanky, která udržuje teplo, nepropouští vodu a při norování je rychle odstranitelná.

Rozložení nory pod povrchem půdy je vhodné označit kolíky nebo kameny pro rychlou orientaci při otevírání.

Odchyt kun

V případě kun je možno doporučit poměrně málo známý, ale účinný odchyt do budek. Jedná se o stromovou odchytovou budku podle nákresu. Po provedení „návčivku“ používání nenastražených, otevřených budek s návadou, jsou tato zařízení kunami často kontrolována a lov do nich je velmi účinný. Prolézání budek kunami si například před lety vynutilo změnit konstrukci umělých hnízdišť hoholů, neboť na Velkém a Malém Tisém hrozila likvidace jejich mikropopulace.

Na závěr kapitoly o odchytu predátorů do sklopců a uzavíratelných nor je třeba připomenout, že u nás nelze podle zákona používat jako návady živých živočichů.

Stromový truhlík na kuny

1. odklápěcí podlážka
2. sklápěcí nástražné prkénko
3. háky pro zavěšení na strom
4. osa padacích dvířek
5. padací dvířka
6. zámek
7. nástražný mechanismus
8. jazýček nástrahy
9. pružina

Příspěvek na instalaci nových betonových nor a lapacích zařízení

„Závazná pravidla poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích v roce 2007 a způsobu kontroly jejich využití“, která jsou přílohou č. 10 zákona č. 622/2006 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2007, umožňují přiznat příspěvek na vybrané činnosti mysliveckého hospodaření (písm. G.) mimo jiné na:

- **pořízení a instalaci nebo výrobu a instalaci nových betonových nor na odchyt lišek v počtu maximálně 1 ks na 250 ha honitby,**
- **pořízení a instalaci nebo výrobu a instalaci nových lapacích zařízení splňujících podmínky zvláštních právních předpisů, na nepůvodní druhy zvěře v přírodě nežádoucí, v blízkosti vodního zdroje v počtu maximálně 1 ks na 250 ha honitby.**

Výše příspěvku je stanovena na 2 500,-Kč na novou betonovou noru a 1 000,-Kč na nové lapací zařízení.

Příspěvek na umělou noru a lapací zařízení lze poskytnout jednou za 10 let a o instalaci bude zástupcem podacího místa vypracován zápis.

Žadatelem o příspěvek je uživatel honitby, který vyplní dále uvedenou žádost a přílohu k žádosti. V případě instalace nových betonových nor, doloží technickou dokumentaci k výrobě a zbudování nor včetně zakreslení do mapy 1 : 25 000.

Termín podání žádosti o příspěvek:

Žadatel podává jednu žádost do **31. května 2007.**

Do **15. listopadu 2007** předloží vyúčtování skutečně vynaložených přímých nákladů s výpočtem výše příspěvku.

**Žádost o poskytnutí finančního příspěvku na hospodaření
v lesích podle písmene G přílohy č. 10 k zákonu č. 622/2006 Sb.,
o státním rozpočtu České republiky na rok 2007**

1. Ověřte prosím údaje vyplněné
podle svého znění.

1. Právní osoba	2. Reg. č. lesního

Zadatel

3. Adresa lesního	3.1. Rodinná lesní (RL)	3.2. ČL (do lesů příslušné)	3.3. JPK (do lesů příslušné)
4. Územní přísl. (UL)	5. Přijímací adresa (PA)	6. Předmět, jež má právo poskytnout (PP)	7. Území (UZ)
12. Oblastní území nebo území provozní lesní (OUL)			
13. Území přísl. (UL)	14. Přijímací adresa provozní lesní (PL)	15. Předmět, jež má právo poskytnout provozní lesní (PLP)	16. Území (UZ)
17. Okres	18. Katastr	19. Číslo katastru	
20. Město/obec	21. Ulice	22. Číslo domu	
23. PSČ	24. IČO	25. Telefon	26. Fax
27. Okres	28. Název správního úřadu (SÚ) lesního území	29. Příloha DPH A, B, C	

Adresa pro doručování

30. Přijímací a provozní adresa lesního území nebo území provozní lesní (PLP) (viz. příloha 1)	31. Přijímací a provozní jež má právo poskytnout (PP)
32. Okres katastru území (OK)	33. Ulice
34. PSČ	35. IČO
36. Telefon	37. Fax

Bankovní spojení

38. Název poskytovatele úvěru	39. Číslo účtu	40. Kód banky	41. Identifikační číslo

Předmět finančního příspěvku (příloha č. 10 se zjednodušuje vždy na celou výměru dříví)

42. Poskytnutí příspěvků	43. ☐	44. ☐

Identifikační údaje o hospodě

45. Název hospody	46. Územní číslo	47. Číslo hospody	48. Úč. č. dle

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem ve výměře území č. 449/2004 Sb., o využívání ve zvlášť pozdělých případech, osoba, se kterými se využívají lesy a pozemkové územní hospodářství, a souhlasím s poskytnutím nákladů stanovených v prováděcích

Prohlašuji, že jsem si vědom, že předmět finančního příspěvku (financovaný z území)

podle těchto pravidel (viz. příloha č. 10) je poskytnut a jež vzhledem k údajům o lesní území (viz. příloha č. 10)

Prohlašuji, že všechny údaje uvedené v této žádosti a jejích přílohách jsou pravdivé, úplné a splňují podmínky

stanovené pravidly a že jsem si vědom, že všechny údaje uvedené v této žádosti a jejích přílohách jsou pravdivé, úplné a splňují podmínky

stanovené pravidly a že jsem si vědom, že všechny údaje uvedené v této žádosti a jejích přílohách jsou pravdivé, úplné a splňují podmínky

49. V	50. Datum	51. Podpis	52. Ověřte svého lesního zpracovatele (viz. 10)

Výsledek poskytnutí

53. Výše příspěvku	54. Provozní část	55. Přímý	56. Podíl

*1. Kódové označení

Příloha k žádosti o poskytnutí finančního příspěvku na hospodaření v lesích podle písmene G přílohy č. 10 k zákonu č. 622/2006 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2007

1. Rodné číslo (FO)	2. IČ (bylo-li přiděleno)	3. Příloha číslo

Předmět příspěvku odstavec 1	Parametr	a jednotka	Počet t.)	Sazba Kč/t.)	Příspěvek	
					požadovaný	schválený
a	Zvěřní políčka	první založení		4 000		
		obnova		2 000		
	Zřizování napájecího pro zvěř	ha		1 000		
		ks		14 000		
b	Vypouštění jedinců ohrožených druhů zvěře	lesřev hlouček		11 000		
		lesřev obecný		200		
	Pořízení a instalace nebo výroba a instalace zařízení	nové nory		2 500		
		zařízení		1 000		
	Přenosné přístroje pro koroptve	ks		500		
		Komarování koroptví přes zimu	ks		200	
c	Inženýrské budky pro vodní ptáky	ks		1 000		
		koza bezobrávák	ks		1 500	
d	Inženýrské podlahy a budky pro ptáky – dravce	ks		2 500		
		blý jelem	ks		500	
e	Lovectvá stánoviště pro dravce – berličky	ks		40		
		Medikované premixy pro prevenci a léčbu parazitů spánkaté zvěře	ks		100	
1	CELKEM		X	X		
Odstavec 2	Veterinární vyšetření ke zdořování náraz v chovech zvěře	náklady				
		příjme (Kč)	stanovené %			
G	ÚHRNEM		X	X		

ODCHYT SPÁRKATÉ ZVĚŘE Individuální odchyt spárkaté zvěře

Sítě

Pro individuální odchyt spárkaté zvěře se nabízí řada alternativ. Lze mezi ně zařadit i výše popisovaný lov do sítí. Skutečností však je, že nahánění zvěře do sítí je v našich podmínkách materiálně náročné a velmi pracné. Manipulace se spárkatou zvěří zamotanou do sítí je navíc velmi náročná a vyžaduje zkušené pracovníky. Proto jsou tyto metody odlovu u nás používány jen ojediněle a to především u menších druhů, jako je srnčí (která je navíc velmi citlivá na imobilizaci pomocí narkotik).

Novou alternativou použití sítí jsou sítě vystřelovací. Ty mají uplatnění v hornatých a nepřístupných oblastech. V posledních letech jsou zdokonalovány v Kanadě a používány na Novém Zélandu. Tyto sítě se shazují na zvířata z vrtulníku pomocí speciální zbraně (Netgun). Má tři hlavně a síť o velikosti 10 m čtverečních je vystřelována ze vzdálenosti 5 až 10 m. Přitom svorníky ze dvou hlavní vytahují síť z pouzdra, zatímco svorník ze třetí hlavně tento proces zpomaluje. To vede k tomu, že se síť rozprostře. Utíkající zvěř se nohama zachytí do sítě, klopýtne a spadne. Vrtulník pak přistane, lovci uspí zvíře drogou.

Obdobné, mobilní zařízení dodává u nás firma Mariavet. „Zbraň“ s vystřelovací sítí obsluhuje jedna osoba a dostřel zařízení je 20-40 m.

Další alternativou odchyty do sítě je její instalace nad krmelištěm a její spuštění na zvěř, nebo naopak instalace sítě na zem vnadiště a její následné vytažení.

Na závěr je však nutno upozornit, že jakýkoliv odchyt spárkaté zvěře do sítí ohrožuje více nebo méně obsluhu, stejně jako odchyťávanou zvěř, která se intenzivně brání a je výrazně stresována.

Imobilizace narkotiky

Imobilizace spárkaté zvěře nastřelením střelou s narkotikem (sedativem), je v současnosti běžně používaným veterinárním zákrokem. Mortalita takto imobilizované zvěře je podle druhu minimální, i když riziko závisí na řadě faktorů, počínaje druhovou a individuální tolerancí k tomuto zákroku. Přes uvedenou úspěšnost a pozitiva imobilizace zvěře nastřelením má uplatnění této metody ve volnosti, v nepřehledném terénu i své slabší stránky. Vyžaduje značnou loveckou praxi, umožňující přiblížení ke zvěři na vzdálenost do cca 30-40 m. Druhým problémem je pak dohledání nastřeleného kusu po 10-15 minutách po nástřelu, kdy většinou teprve dochází k jeho imobilizaci. Celou situaci komplikuje i skutečnost, že nastřelení se podaří v řadě případů až za soumraku a vlastní dohledání imobilizovaného kusu pak probíhá již v noci za velmi špatné viditelnosti.

Využití perorálně (v krmivu) aplikovaných imobilizačních látek přináší ve volnosti podobné problémy. Často se stává, že některé kusy přijmou omamné látky více, jiné méně a podle toho se i rozdílně chovají.

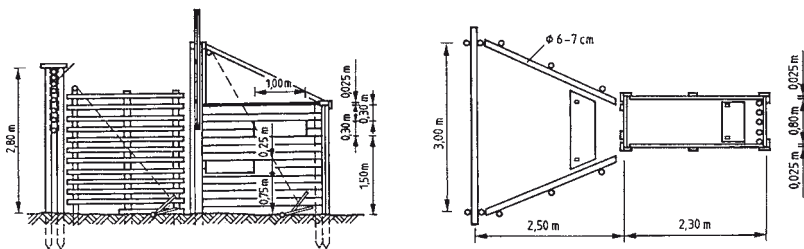
Na základě výše uvedených praktických zkušeností je proto nejvýhodnější zvěř nejdříve chytit do většího nebo menšího odchyťového zařízení a následně ji teprve imobilizovat nastřelením.

Na závěr této krátké exkurze do problematiky uspávání zvěře je třeba ještě uvést, že pro držení výkonné nastřelovací zbraně pro imobilizaci je třeba speciální povolení Ministerstva vnitra a manipulaci a používání narkotik mohou provádět pouze veterinární lékaři nebo osoby speciálně proškolené.

Odchyt vysoké zvěře do malých pastí

V literatuře i v praxi nacházíme řadu alternativ malých pastí pro odchyt spárkaté zvěře, jejich výhodou je menší pracnost při jejich konstrukci i menší náklady na materiál. Odchycená zvířata jsou izolovaná a v tmavé bedně jsou klidná. Nevýhoda je v malém počtu odchycených zvířat. Na druhé straně je návyk zvěře na tyto pasti dlouhodobější a zvěř do nich vchází až po delší době. Naopak další výhodou je, že zvěř je ihned uzavřena v poměrně malém prostoru, což zjednodušuje následný transport, imobilizaci narkotikem nebo mechanickou fixací.

Blankenhorn a kol. (1978) popisuje použití jednoduché bedny, která je na konci uzavřena padacími dvířky. Pomocí 31 beden tohoto typu bylo odchyceno během tří let 451 kusů vysoké. Podle Schloetha (1961) by tyto pasti měly být 280 cm dlouhé, 70 cm široké a 160 cm vysoké. Staví se na místa zimního krmení zvěře ve vzdálenosti 30 až 50 cm od sebe. Dvířka drží ve výšce pomocí lana. Zvěř zavře vrata tím, že šlápne na stupátko, nebo přes chyťový zámek, když se dotkne provázku. V případě potřeby je možné dvířka zavřít ručně. Úspěšnost odchytu narůstá, pokud je zadní strana odchytové bedny opatřena pletivem, které umožňuje zvěři pohled skrz. Boční strany by měly mít uzavíratelná okénka, umístěná v různé výšce tak, aby bylo možno s odchycenou zvěří lépe manipulovat. Padací dvířka musí prudece a správně zapadnout, protože zvěř reaguje velmi rychle. U odchytových beden popsaných Schloethem bylo možné jednu stranu vytáhnout do boku.

Malá past na vysokou zvěř (podle Neumanna)

Odchyt vysoké zvěře do středně velkých pastí

Středně velké pasti mohou být okrouhlé, trojúhelníkové nebo oválné. Jejich průměr bývá mezi 10 a 20 m. Pro jelení zvěř musí být vysoké 3 m. Jelení zvěř totiž přeskakuje spíše ohrady menších pastí než velkých, v nichž má dostatek možností úniku.

Schloeth budoval „ohrazené“ pasti, které byly 5,6 m dlouhé, 2,5 m široké a 2,5 m vysoké.

Středně velké pasti mají jednu nebo dvoje vrata. Dvoje vrata se nabízejí u úzkých obdélníkových nebo oválných pastí. Mají tu výhodu, že velmi opatrná vysoká může vidět skrz past a může do ní vstoupit ze dvou stran. Takovéto pasti akceptuje vysoká spíše než pasti s jedněmi vraty. Nevýhoda dvou vrat však spočívá v tom, že jsou oboje zároveň vstupním místem zvěře a protože je nutné, aby se zavřela najednou, může dojít k nehodám nebo úniku zvěře. Všechny problémy se spouštěcími mechanismy v konstrukci se dvěma vraty se logicky zdvojnásobují.

Rhigetti (1985) odchytával vysokou do pastí, které měly 20 m čtverečních, byly obehnané prkennou ohradou výšky 2,5 m a měly jedna 1,5 široká padací vrata. Systémů vrat pro velké pasti existuje řada a o nich bylo zpracováno mnoho pojednání. Někteří autoři padací vrata

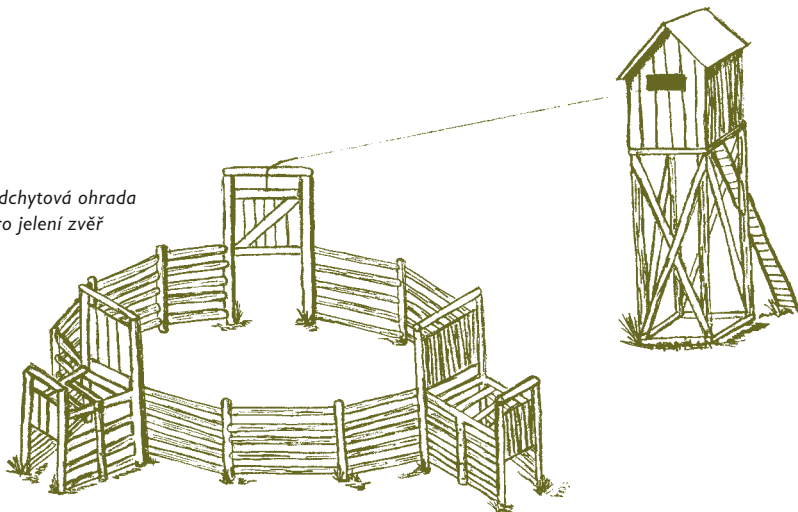
odmítají, protože je zde poměrně velké nebezpečí, že bude nějaký kus zvěře stát při jejich spuštění pod vrata. Podle našich zkušeností tomu tak není. Ke ztrátám způsobeným padacími vraty dochází u vysoké zvěře naprosto výjimečně. Domníváme se proto, že princip padacích vrat je u středně velkých pastí pro vysokou zvěř vhodný. Padací vrata totiž uzavírají past nejrychleji. Vyklápěcí vrata jsou relativně pomalá. V případě, že ve vratech stojí nějaká zvěř, zbrzdí se jejich pohyb, nezapadnou a kus je může vytlačit nahoru.

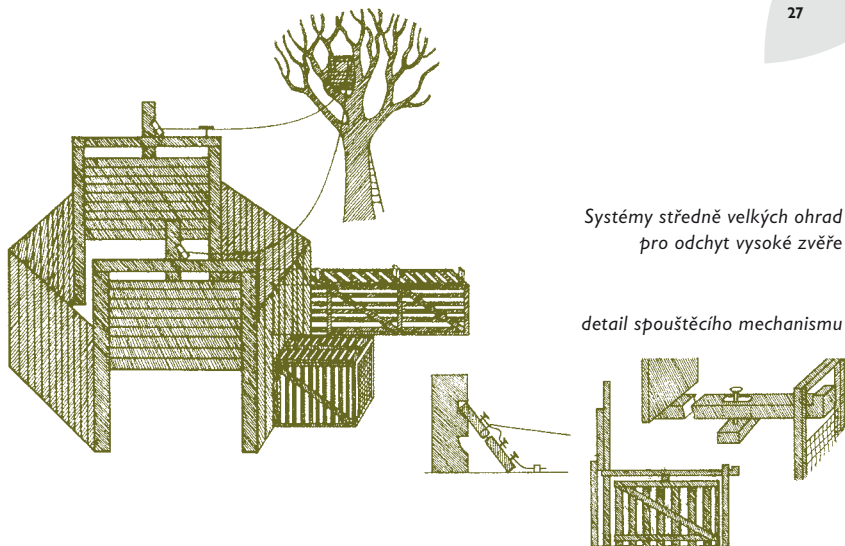
Spouštění, popřípadě uzavírání vrat v pastech může být buď automatické (na principu klopýtadla), nebo je obsluhováno z pozorovatelný v blízkosti odchytového místa. Takové zařízení, z něhož je vidět do odchyty, je vždy účelné. Dále je třeba vybavit toto odchytové zařízení uzavíratelnými průhledy, kterými je možno zvěř pozorovat nebo imobilizovat. Účelné je vybavit odchytové zařízení navazujícím uzavíratelným „rukávem“ s padacími přepážkami, které oddělí dovnitř nahnané jednotlivé kusy. Na konec rukávu je pak možno přistavovat transportní bedny a zvěř do nich po jednom kusu nahánět. Rozměr takové bedny by měl být pro jelení zvěř 230 cm x 90 cm x 10 cm.

Hromas, J., (1986) popisuje odchytové zařízení pro spárkatou zvěř jako ohradu, kde zakrmujeme a tím do ní naučíme zvěř chodit (výška 290 cm, půdorys 4 x 4 m, odchytová chodba má délku 2 x 140 cm). Do ohrady vedou proti sobě stojící padací vrata, která jsou v horní poloze držena rozpúlenými vzpěrami spojenými lankem přes kladky s pozorovacím posedem, odkud jsou lanka a spoušť ovládnány. Rozpúlené vzpěry povolí lehce a rychle, bez použití větší síly. Vlastní odchytové zařízení tvoří pevná chodba přistavená k ohradě (rukáv) a uzpůsobená k přepažování tak, aby v ní bylo možno oddělit jednotlivé kusy. Strop chodby je možno uvolnit, abychom měli ke zvěři přístup. Také je možno sestavit jednu pohyblivou stěnu kóje, v níž je chycená zvěř. Do odchytového zařízení vnikne zvěř tak, že vysuneme padací dveře při stěně ohrady, zvěř vidí na konci chodby světlo, běží za ním, ale naráží na pletivo. Tento náraz uvolní systém kladek a padací dveře uzavřou zvěř v chodbě, kde s ní můžeme celkem pohodlně manipulovat.

Odchytové zařízení střední velikosti, jsou-li nastražena, musíme mít stále pod kontrolou, neboť pokud je mezi odchycenou zvěří špičák, hrozí velké riziko zranění nebo usmrcení ostatních kusů zvěře.

*Odchytová ohrada
pro jelení zvěř*

Systémy středně velkých ohrad
pro odchyt vysoké zvěře

detail spouštěcího mechanismu

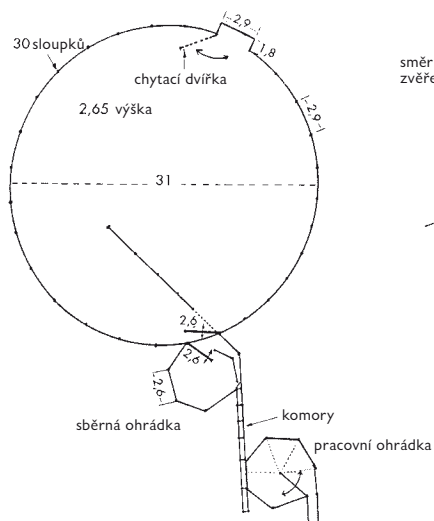
Odchyt vysoké zvěře do velkých pastí

Taková odchyťová zařízení mívají výměru jednoho hektaru a více a jsou většinou kombinována s pastevním poličkem nebo s trvalým krmným zařízením. Pro nalákání jelení zvěře do odchyťových zařízení různých typů a velikostí je třeba používat nejatraktivnější krmiva. Mohou jimi být krmiva dužnatá, kvalitní senáž nebo siláž, jmelí, granule nebo jiná jadrná krmiva.

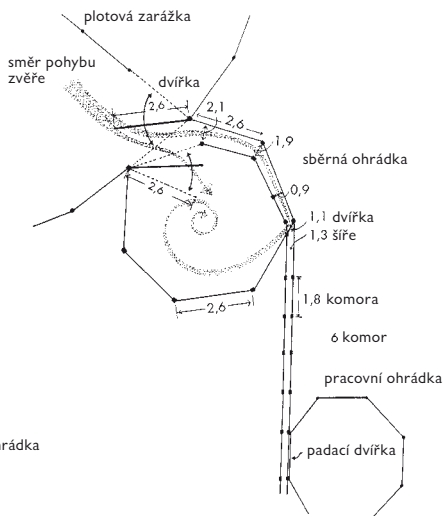
Zařízení je vhodné budovat na místech tradičního soustředování zvěře v období odchyty. Výška oplocení takovýchto zařízení bývá 280 cm. Velká odchyťová zařízení obecně sestávají ze dvou komor (viz schémata odchyťových zařízení podle Yorgasona).

Velká ohrada pro odchyt vysoké zvěře

Půdorys odchytové ohrady podle Yorgasona (v m)

Detail sběrné a pracovní ohrádky (v m)

Chytání spárkaté zvěře do větších ohrad nebo obůrek můžeme provádět i pomocí záskoků.

Přeprava jelení zvěře

Pro přepravu zvířat a tedy i zvěře platí mezinárodní a národní zákony a pravidla, která se v současnosti upřesňují. Při delších transportech (nad 60 km) většího počtu zvířat musíme tyto předpisy dodržovat. Realizovat je mohou pouze firmy s vozidly schválenými pro tuto činnost a zvěř musí doprovázet osoba, která má potvrzení o proškolení a splněném testu pro přepravu zvířat (o veterinární dokumentaci nemluvě). Na rozdíl od transportů hospodářských zvířat se pro zvěř nepředepisují zastávky na odpočinek, napájení atd. Přepravky pro jelení zvěř musí mít uvedené rozměry. Pro dospělé jeleny délku 200 cm, šířku 70 cm, výšku 160 cm. Pro laně a špičáky je doporučována délka 170 cm, šířka 60 cm a výška 153 cm a pro kolouchy délka 140 cm, šířka 50 cm, výška 130 cm. Je účelné, aby transportky byly uvnitř temné a vzdušné. Podlahu podestýláme slámou nebo senem. Přepravovaná zvěř si většinou lehá.

Odchyt dalších druhů spárkaté zvěře

Odchyt dalších druhů spárkaté zvěře lze provádět na stejných principech jako odchyt zvěře jelení. Existují zde však určitá specifika. To platí především u zvěře daňčí. Pro nalákání daňčí zvěře do nepřenositelných a trvalých pastí se po celý rok používají solné lizy. Výborným krmivem je kukuřice. Kukuřici ale nelze v pastech rozhazovat, pokud se v revíru vyskytuje černá zvěř. Nejlepším návnadou pro daňčí zvěř jsou kaštiny, které srnčí a černá zvěř příliš nevyhledává. Jako návnada se pro daňky využívá řepa, jablka, jaderné krmivo, brambory nebo granule, nesmí se ale umísťovat ke spouštěcímu mechanismu. V pastech na políčkách je pro daňčí zvěř velice přitažlivá brukev, řepka olejka, krmná kapusta nebo dobře vzešlé žito, především lesní. Chycená daňčí zvěř by se měla přepravovat pokud možno v zatemněných bednách s přívodem čerstvého vzduchu. daňci se přepravují bez paroží. Transportní bedny by měly být 120 až 150 cm dlouhé, 50 až 70 cm široké a 100 až 120 cm vysoké. Doporučuje se mít připravené dvě různé velikosti beden, protože pro kolouchy používáme menší přepravky než pro dospělé daňky. Ueckermann a Hansen (1983) doporučují tyto rozměry přepravních beden: pro daněly a kolouchy v délce 130 cm, šířce 40 cm a výšce 100 cm. Pro daňky (bez paroží) pak bedny o rozměrech 180 x 60 x 140 cm a pro daňky s parožím 180 x 130 x 150 cm.

Malá transportní past na muflony s odchytovou bednou

Bedny se zhotovují z prken, která jsou nahoře od sebe vzdálená 1 cm, ale musí k sobě až do výšky 80 cm těsně přiléhat, aby se zabránilo poranění běhů. V přepravní bedně rozprostře slámu nebo seno a dle délky přepravy i trochu krmiva ve formě řepy nebo kaštanů. Netrvá-li přeprava déle než 48 hodin, vydrží daňčí zvěř pobyt v bedně bez krmiva. Všechny transportní bedny by měly mít na kratších stranách vyjímatelná držadla, aby bylo možné bedny snadno nakládat a vykládat. Kvůli přepravě není nutné daňčí zvěř znehýbnout.

Pro mufloní zvěř se podle Wuttky a Peukerta (1970) osvědčily okrouhlé pasti s průměrem od 8 do 10 m, u jejichž vnějších stran byly uvnitř pasti umístěny otevřené odchytové bedny. Do těchto beden se mufloní zvěř chytla sama. Konstrukci takovýchto pastí tvoří silné dubové kůly, které jsou zapuštěny 80 cm do země. Jejich výška by měla být od 300 do 350 cm, protože mufloní zvěř v uzavřených prostorách skáče do velké výšky. Pro zvýšení stability a kvůli zaoblení oplocení by neměla být vzdálenost mezi kůly větší než 150 cm. Důležité je, aby tyto středně velké pasti neměly absolutně žádné hrany. Oplocení je tvořeno vodorovnými, k sobě sbitými nebo samostatnými zaoblenými latěmi. Vzdálenost latí od sebe by měla být do výšky 200 cm 10 až 15 cm a od výšky 200 cm 20 až 25 cm. Do výšky 200 cm se past z vnitřní strany potahuje drátěným pletivem. Tato past má dvoje padací vrata a šest odchyťových beden. Stejně jako u daňčí zvěře je i u mufloní zvěře důležitá „průhlednost“ pasti. Pasti jen s jedněmi vraty bývají zvěří také akceptovány, ale zvěř potřebuje více času na zvyknutí si na ně. Umístí-li se taková past na správné místo, mufloní jí pak prochází po celý rok a navykají si na ni. Okrouhlé pasti tohoto druhu se obzvláště osvědčily pro letní odchyty. Ueckermann a Hansen (1965) popisují středně velkou past s půdorysem ve tvaru hrušky s jedněmi vraty a výškou 350 cm. Andreae (1914) odchytával mufloní zvěř v přístřešcích, které byly 6 m dlouhé, 4 m široké a 3,5 m vysoké. Měly dřevěnou konstrukci a drátěné mříže, které byly obloženy slámou a rákosím (kvůli minimalizování nebezpečí poranění). Prostor byl úplně tmavý a dole byl do výšky jednoho metru obložený dřevem. V obložení se nacházela malá dvířka, kterými zvěř při odchytu procházela. Ve Wriezenu, bývalé výzkumné oblasti pro mufloní zvěř, používali malou přenosnou past na muflony, která se velmi dobře osvědčila (viz. obrázek na předchozí straně).

Velké pasti na mufloní zvěř by měly mít plochu od 0,3 do 1,0 ha, ale mohou být ještě větší.

Oplocení může být v tomto případě nižší nad 150 cm, vzdálenost mezi sloupky může být až 300 cm. Takovéto pasti bývají opatřeny jen jedněmi vraty, do nichž může mufloní zvěř vejít. Nejedná se o padací vrata, protože ta by, pokud by byla otevřená, dvojnásobně převyšovala oplocení a mufloní zvěř by se cítila zrazená. Mufloní zvěř nerada prochází takovou bariérou. Doporučují se roletová vrata. Mimo období odchyty se nechává odchyťová komora otevřená, takže mufloní zvěř tudy může procházet, aniž by musela zdolávat překážky. Ulehčuje to akceptování komory při pozdějším odchytu.

Padací sítě se pro odchyt muflonů neosvědčily. Andreae (1914) popsal odchyt pomocí tenat. Bylo k tomu potřeba 100 lidí. Odchyt se prováděl se sítí dlouhou 300 m. Na každých 10 m sítě stál jeden člověk. Na spodní šňůře sítě visela závaží. Síť samotnou drželi nahoře pomocí vidlic. Lidé se schovávali před sítěmi a u sítí ve vzdálenosti 30 až 50 m, vyjímali z nich muflony a umísťovali je do beden. Ztráty na muflonech byly relativně vysoké. Celkový úspěch byl malý, protože mufloni se nechají jen obtížně zatlačit do neznáma.

Mufloní zvěř je přitahována solnými lizy. Při každém odchytu by se měl použít i solný liz. Ve středně velkých a velkých pastích se má zvěři od pozdního léta nabízet seno z vojtěšky. Vojtěška se bezprostředně po posečení rozhází přímo v pasti a mufloní zvěř jí pak velmi ráda bere. Přitom je ale třeba místně vyzkoušet, kterým druhům krmiva dává zvěř přednost. Polička pro zvěř je nejlepší osít krmmou kapustou. Přepravní bedny pro mufloní zvěř jsou vhodné lehké a velikostí mají odpovídat odchyťovým bednám, používaným v pastech tak, aby bylo možné, je na ně snadno nasadit. Ty by měly být 120 cm dlouhé, 50 cm široké a 80 cm vysoké.

Mufloní zvěř snáší přepravu velmi dobře. Během přepravy často přijímá potravu, pokud ji má k dispozici (řepu, seno). Při vypouštění muflonů je důležité, aby zvěř opouštěla přepravku v klidu a následně nevrážela do plotu aklimatizační obůrky, eventuálně ji nepřeskočila.

Odchyt srnčí zvěře, na rozdíl od zvěře daňčí a jelení, má řadu specifíků. Pro manipulaci je pozitivem její malá hmotnost. Na druhé straně však odchyt komplikuje skutečnost, že srnčí zvěř je při odchytu a transportu snadněji mechanicky zranitelná a rychle podléhá stresu. Také imobilizace nebo zklidnění medikací je problematické, protože srnčí je na ni velmi citlivá.

Menší pasti bývají obdélníkového tvaru a mohou mít padací vrata (riziko zranění zvěře) na krátkých stranách. Jsou 20 m dlouhé a 2 m široké. Siefke (1968) doporučuje sklopná vrata, aby se zabránilo ztrátám. Strandgaard (1972) používal jednoduchá vrata, která se zatahovala rukou. Tyto typy vrat u pastí jsou pro srnčí zvěř jistě vhodné. Dle praktických zkušeností však ztráty způsobené padacími vraty byly relativně malé (2,3 %). Je možné je dále minimalizovat odpovídajícím umístěním krmiva. Výška oplocení se doporučuje 2 m. Latě je třeba přibít velmi těsně vedle sebe, protože zlomeniny běhů jsou jinak nevyhnutelné. Nad vlastním dvoumetro- vým oplocením je účelné připevnit ještě další latě do výšky 280 m tak, aby zabránily přeskoče- ní srnčí zvěři. Do rohů pastí jsou umísťovány malé odchytové bedny, které je možné postavit do polohy vhodné pro odchyt.

Jako mobilní malé pasti je možné doporučit typ vyvinutý Neumannem (1970). Tvoří ji 100 cm vysoká, 60 cm široká a 150 cm hluboká stabilní dřevěná bedna, která je na čelní straně uzavíratelná padacími vraty. Tato dřevěná bedna má otevřené dno se stupátkem u zadní stěny, ke kterému je lehce připevněno spouštědlo s lankem padacích vrat. Šlápne-li srnčí na stupátko, spouštědlo se uvolní a vrata spadnou. Zadní strana bedny je opatřena otvorem, kam je nasu- nutý soudek například se zesiláčovými zbytky jablek po lisování moštu. V době krmení se odstraní obě víka soudku, aby se srnčí mohlo dostat jak z vnějšíku, tak z vnitřku, na krmivo. Po nakrmení se vnější víko soudku opět připevní. Ellenberg (1976) používá malé pasti o délce 120 cm, šířce 60 cm a výšce 90 cm.

V Rakousku vyvinul Vagner (1986) pro srnčí závěsové síťové pasti a pasti s rámem, které se prý také velmi osvědčily. U závěsových síťových pastí se síť zavěsí jako závěsy kolem návnady na okolní stromy a uvolní se pomocí šňůry z nějakého místa, které se nachází poblíž, tj. nechají se spadnout. V případech pastí s rámem se síť volně zavěsí do rámu tak, aby tvořila pyramidu. Síť se z tohoto rámu uvolní pomocí šňůry z místa vzdáleného 20 až 70 m. Vyjmutí srnčího je však v obou případech obtížné.

V Čechách se jako nejvhodnější způsob odchytu srnčího osvědčilo natlačení zvěře do sítí. Pro odchyt se používají sítě o síle 3–4 mm a velikosti ok 15 x 15 cm. Výška sítě pro odchyt by měla být 180 – 200 cm. Jednotlivé díly sítě bývají dlouhé 30 – 60 m. Pokud jsou sítě napnuté, mohou sloužit pouze k usměrnění pohybu srnčího, pokud jsou volně zavěšené, zvěř se do nich zamotává. Na jeden kilometr natažené sítě je nutno zajistit 8 „chytačů“ a deset pomoc- níků. „Chytači“ leží při lovu 40 – 50 m před sítí v rozestupu 70 – 100 m.

Při transportu srnčí zvěře dochází k největším ztrátám ve srovnání s ostatními druhy zvěře. Srnčí se přepravuje v tmavých, vzdušných přepravkách o rozměrech 120 až 150 cm, 50 až 70 cm širokých. Jinde jsou doporučovány rozměry 115 x 85 x 45 cm nebo 95 x 85 x 28 cm. Pro transport mohutných sibiřských srnčů jsou doporučovány přepravky 120 až 150 cm vyso- ké a dlouhé a 50 až 70 cm široké.

Odchyt černé zvěře

Odchyt divokých prasat má, vzhledem ke zvláštnostem této zvěře, určité odlišnosti. Lapací zařízení musí být pevná, zabezpečená proti podrytí, umožňující bezpečnou manipulaci s touto agresivní zvěří, při maximálním omezení stresu a poranění zvířat. K odchytu lze využívat sta- bilní nebo mobilní odchytová zařízení.

Stabilní chytací zařízení mají samospoušť, tu zvěř po příchodu ke krmivu spustí sama, nebo padací dvířka spustí obsluha z blízkého zatepleného vysokého posedu. Pohyb padacích dvířek a lana, které ho drží, ulehčuje soustava kladek. Prvým způsobem je výhodný, pokud nám nezáleží na tom, jaké jedince chytíme a druhý volíme tehdy, vybíráme-li konkrétní jedince. Lovce vidí, jaká zvěř je v odchytném zařízení a může ji v pravé chvíli uzavřít.

Stabilní odchytné zařízení na odchyt černé zvěře může být zastřešené, v podobě příkrovnicí ohrady. Její stěny jsou přiměřeně vysoké, aby z nich odchycená zvěř nemohla vyskočit (1,7 m). Střecha je vyvýšená na sloupech, takže mezi ní a stěnou je asi 1,5 m vysoký volný prostor. Na venkovním obvodě stěn je vyvýšená lávka, z níž se dlouhou tyčí usměřňuje pohyb odchycené zvěře. Je výhodné, vnitřek odchytného zařízení rozdělit na několik oddělení, která jsou též opatřena padacími dveřmi oběma směry, aby chytanou zvěř bylo možno lépe rozdělit. Lávky mohou být i podél stěn těchto oddělení. Z vnější strany musí být napojeny postupně se zužující chodby, uzavíratelné padacími nebo z boku zasouvacími dvířky, kam se připojí dopravní bedny. Podle potřeby mohou vést i do ohrady, kde je možné odchycenou zvěř déle držet. Zvěř vchází do chytacího zařízení jedním nebo dvěma vchody, které jsou 1,5 až 1,6 m vysoké a alespoň 2 m široké a uzavírají se padacími dvířky. Podmínkou úspěchu je, aby se zde zvěř pravidelně přikrmovala. Takovéto nákladné odchytné zařízení je vhodné jen do obor, kde se celý rok využívá pro intenzivní přikrmování zvěře.

Nezastřešené, velké stabilní odchytné zařízení (ohrada) se buduje v kruhovitém, oválném nebo hruškovitém tvaru bez ostrých úhlů. Stěny má vysoké 1,7 - 2 m (podle výšky sněhové pokrývky v lokalitě). Je dřevěné, dostatečně pevné. Ohrazená plocha měří od 50 do 200 m čtverečních. Kromě jedné nebo dvou hlavních vstupních bran, které uzavírají padací dveře (jsou asi 2 m široké a 1,6 m vysoké), je důležitá další malá branka (šířoká asi 1,2 m). Z ní vede alespoň 5 m dlouhá chodba, která se zužuje až asi na 0,6 m, na níž je možné napojit dopravní bednu. Tato chodba by měla být rozdělena padacími dveřmi alespoň na dvě oddělení, což podstatně ulehčí třídění odchycené zvěře. Prostor nad padacími dveřmi musí být uzavřen až do výšky stěn odchytného zařízení.

Padací dveře nesmějí být nikdy průhlednější než ostatní stěny odchytného zařízení. Někdy používáme sklopné dveře, které se otáčejí ve svislých čepcích, umístěných na jejich horní hraně.

Přenosné odchytné zařízení maďarské konstrukce na hromadný odchyt zvěře se skládá z pěti dílů o rozměru 3 x 2 m a jedné části s padacími dveřmi o rozměru 2 x 1,5 m (Hell, 1986).

Další autoři rozlišují mobilní pasti na malé přenosné bedny s padacími dveřmi pro odchyt jednotlivých kusů zvěře a rozkládací několikadílné pasti s ocelovým rámem a pevnou drátěnou výplní o rozměru 1 x 1 x 3 m k odchytu většího počtu zvířat. Stacionární pasti ze dřeva nebo ocelodráťené konstrukce o velikosti 5 x 30 m popisuje Stubbe et al. (1989). Chytací kruhy (koraly) o průměru až 100 m k odchytu většího počtu jedinců popisuje Andrzejewski a Jezierski (1978) i další. Stubbe et al. popisuje selekci zvěře při odchytu pomocí třídícího mechanismu dle velikosti těla (selekční mříže). Maillard et al. (1994) při používání ručně ovládaných pastí v nočních hodinách využíval pro lepší přehled žluté a bílé světlo z automobilu, vůči němuž jsou divoká prasata velmi tolerantní (jen 11 % jedinců reagovalo na světlo, přičemž se do 5 minut vraceli). Dále uvádí malou pravděpodobnost odchytu starých zkušených kňourů. Autor se rovněž zabýval faktorem úspěšnosti odchytu ve vazbě na potravní nabídku. Měsíc květen považuje za nejúspěšnější v odchytu v semenném roce dubu, neboť tou dobou jsou již žaludy spotřebovány či vyklíčeny. Stubbe et al. (1984) označuje deštivé počasí za obzvláště vhodné k odchytu. Měsíc červen označil za vhodný pro odchyt dospělé černé zvěře, vzhledem k nízké atraktivitě potravní nabídky v lese i na poli (nezralé polní plodiny). Kukuřičné zrno považuje za nejvhodnější vnaidlo, vedle ovsu, cukrovky a mršín, přičemž doporučuje jejich kombinaci. Do nově postaveného odchytného zařízení se láká zvěř potravou tak, že jí

Odchytové zařízení v lokalitě Čapák (selekční mříž)

v malém množství sypeme do více chodníčků, které z různých stran hvězdicovitě směřují ke vchodu. V mimovegetačním období se obvykle nejdříve do dvou týdnů podaří zvěř přivábit. Zvěř se začíná chytat koncem podzimu do konce zimy.

V Itálii a jinde jsou používána selekční přenosná odchytová zařízení. Jejich selektivnost je zajištěna různou šíří mříže ve vchodu. Odchytávána jsou tak jen selata.

Na Českokrumlovsku byl odchyt černé zvěře prováděn do stabilních odchytových zařízení. Jednalo se o celodřevěné pevné žerďové konstrukce obdélníkového (6 x 4 m) nebo kruhového tvaru (průměr 4 - 5 m), výšce oplocení 2,5 m, s automatickými padacími vraty (samospoušť u potravního vnařidla). Nezbytnou součástí chytadla byl tzv. rukáv, což je úzká krytá chodbička s několika sekcemi, která sloužila k třídění zvěře a následnému vypouštění do transportních beden.

Jako vnařidlo se nejlépe osvědčilo kukuřičné zrno. Nezbytnou podmínkou odchytu divokých prasat pomocí automatických lapáků je pravidelná denní kontrola chytacích zařízení, s cílem snížit stres odchycené zvěře na nejkratší dobu. Pokud bylo záměrem chytat jen selata, byly používány tzv. selekční mříže, což je kovová mříž o rozteči tyčí 170 mm, která se připevňuje před vchod do chytacího zařízení, čímž se zamezí přístupu silnějších jedinců. Selekční mříže byly využívány zejména v období měsíců únor - březen, kdy nebylo žádoucí odchytávat dospělé kusy, zejména gravidní bachyně.

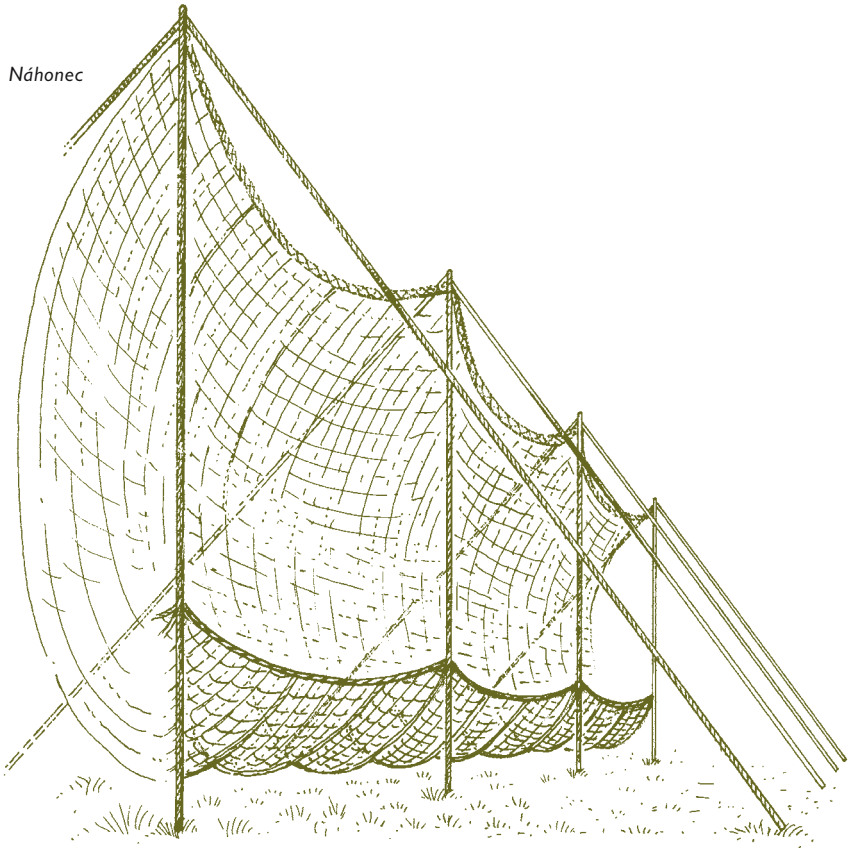
Odchyt černé zvěře do sítí je možný, avšak manipulace se zvěří je velmi náročná. Používají se silné sítě tmavé barvy zavěšené na stromy. Dolní část sítě leží na zemi, ohnutá směrem k očekávanému pohybu zvěře. Síť má oka 15 až 20 cm. V našich podmínkách jej nelze doporučit.

ODCHYT DROBNÉ ZVĚŘE

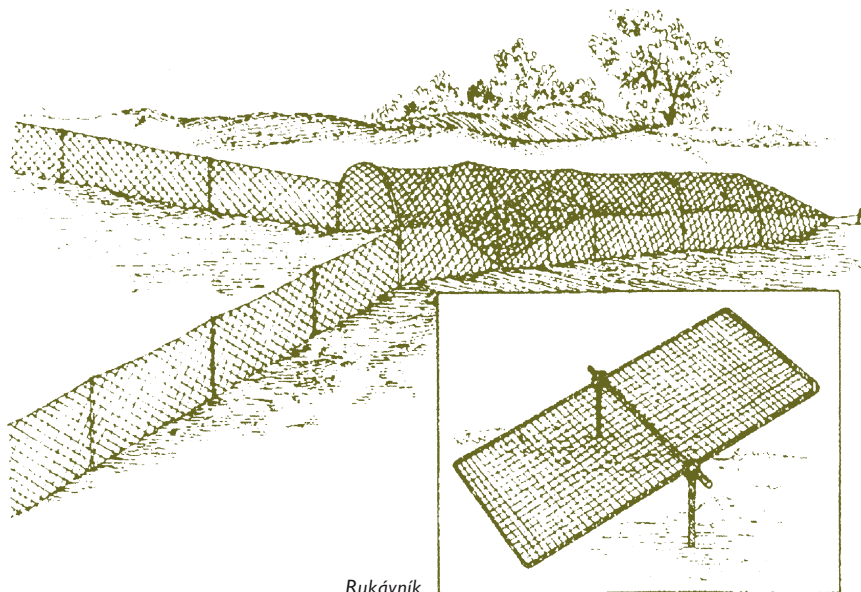
Zatím co v historii měl odchyt drobné zvěře (zajíců, koroptví, bažantů atd.) značný význam při výkonu práva myslivosti, v současnosti se tato činnost stává spíše výjimečnou. Odchyt pernaté zvěře do různých typů sítí (včetně tenátek) již upadá v praxi v zapomnění, ale je doposud místně uskutečňován odchyt zajíců do tenat. Jednoduchým a srozumitelným způsobem jsou metody odchytu drobné zvěře popsány v publikaci Myslivost z roku 1975 od autorského kolektivu, který vedl P. Forst.

Pernatá zvěř se odchyťává do náhonců. V podstatě se jedná o síť 6 m vysokou a 300 m dlouhou, s oky 52 x 52 mm. Síť se napíná na rozsochy. Bažanti nebo koroptve po nárazu do této sítě sklouzávají do jakési kapsy, vytvořené uvázáním vodícího lanka sítě ve výši 175 cm nad zemí, takových kapes může být vytvořeno i více.

Náhonec

Pernatou zvěř, především koroptve je možno lapat do rukávniku, do něhož je pomalu natlačována.

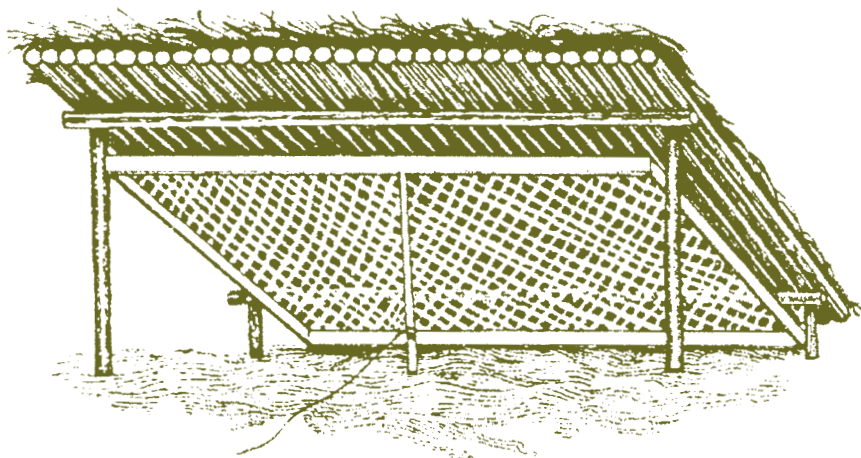

Rukávnik

Dalším síťovým systémem pro odchyt pernaté zvěře, bažantů a koroptví jsou tenátka, která již také pomalu upadají v zapomnění. Zvěř je do tenátek, která nemusí být vysoká (1 m), pomalu natlačována. Tenátka jsou přitom subtilnější obdobou zaječích tenat. Jádro (prostřední síť) má oka 5 x 5 cm a zrcadlová síť 16 x 16 cm. Ve výše jmenované publikaci Forsta P., je doporučováno hlasité nahánění bažantů. Podle našich zkušeností se lépe uplatňovalo pomalé, ne příliš hlučné nahánění, při kterém zvěř nevlétá, ale vbíhá do tenátek.

Pro více méně individuální lov pernaté zvěře odchylem je možno použít zásyp s nastraženým podražcem. Což je síť odpovídající svými rozměry zásypu (např. 2x2 m s oky 5x5 cm), připevněná volně k rámu, který je instalován v zásypu nad krmivem, podepřený na jedné straně asi metrovou tyčkou, která je v okamžiku přítomnosti zvěře podražena zatažením za provázek.

Časově méně náročný je odchyt pernaté zvěře do vlčku (funguje například i pro odchyt městských holubů – věžáků). Jedná se o „automatickou“ past. Vlček je v podstatě klec, potažená pletivem nebo sítí o rozměru cca. 2x2 m, vysoká 0,5 m. Ve stěnách vlčku jsou otvory, opatřené zavěšenými drátěnými dvířky, která lze otevřít nadzdvížením po celé délce nebo jen jedné části nebo dokonce s nadzdvíhnutelnými jednotlivými tyčkami ze dřeva nebo kovu, samozřejmě jenom směrem dovnitř. V případě podražce i vlčku je nutno počítat s delší dobou (dny, týdny), než je zvěř začne bez podezření využívat. Pak teprve přistoupíme k vlastnímu odchytu.

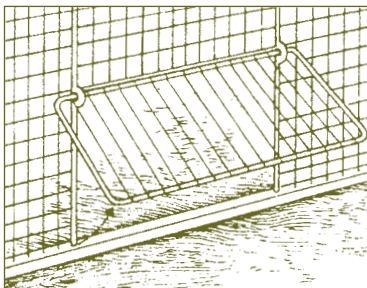
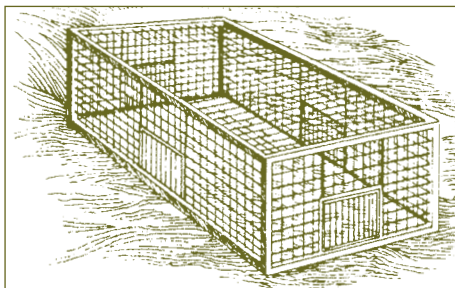

Zásyp s podražcem

Zásyp s vlčkem, který umožňuje pnaté zvěři vstup do zásypu, ale neumožňuje zásyp opustit. Vlčkový zásyp patří k nejúčinnějším zařízením k odchytu drobné pnaté zvěře.

Vlček. Rámová kovová nebo dřevěná konstrukce potažená pletivem

Odchytové zařízení na vrány. Svažující se strop s průlezným žebříkem umožňuje vránám vlet do pastí. Malými otvory žebříku zpět již vrána nevzlétne.

Nastražená tenata pro odchyt zajíců.

Zvláštní kapitola by mohla být věnována lapání ondatery. Řada dříve používaných způsobů lovu, jako například do vrší, různých typů želez a šlehaček nebo picháním, je dnes již zakázána. Pokud dnes k lovu ondatery nebo nutrií vůbec přikročíme, je aktuální využití truhlíků, kam jako návnadu vkládáme dužnatá krmiva (jablka apod.).

Odchyt zajací zvěře je prováděn do zaječích tenat. Jsou to v podstatě dvě sítě, vnější zrcadlo, a to o velikosti ok 25 x 25 cm, a jedna vnitřní síť-jádro, s oky 5 x 5 cm. Zrcadlo je vypnuté na soškách (tyčích), jádro zůstává volné. Zajíc, který vběhne do tenat, prorazí zrcadlem a narazí na hustší jádro, které se s ním provlékne zrcadlem na druhé straně a zajíc vězí jakoby v síťové tašce. Vlastní nahánění zajíců začíná teprve, když křídla leče dosáhnou úrovně tenat. Chytači, osoby, které vyjmají zamotané zajíce z tenat, leží asi 15-20 m před nimi a mají nachystané přepravky. Úspěch odchytu závisí na vhodném umístění tenat v terénu a správné práci honců. Tenata se staví tak, aby byla v terénu nenápadná.

Přeprava drobné zvěře

Pro přepravu drobné zvěře lze použít různé formy transportek. Vždy však platí zásada, která praví, že čím méně jedinců je ve společné přepravce, tím lépe. Zajíce jsou například umísťováni do samostatných oddílů transportek pro pár, někdy pro tři, popřípadě pro 5 kusů. Pokud transportujeme zajíce na menší vzdálenost, je vhodné použít přepravky nižší, aby se vyskakující zvěř nezraňovala, pro delší transporty je třeba zajistit zajícům možnost se vzpřímeně posadit.

Králíků neumísťujeme do společného prostoru více než tři, jinak hrozí nebezpečí umačkání a přehřátí zvěře v rozích. Obecně lze konstatovat, že pro zajíce nebo králíky se používají pevné „dřevěné“ transportky (rozměr např. 80 x 50 x 30 cm).

Pro převoz bažantů, koroptví a další pernaté zvěře platí podobné zásady. Do transportky neumísťujeme pokud možno více než 5-7 ptáků, aby byla zachována základní pohoda zvěře a neriskovali jsme její umačkání a přehřátí. Na rozdíl od zvěře srstnaté nemusí být transportky pro pernatou zvěř tak pevné. Pro kratší transporty lze docela dobře použít jednorázově dostatečně velké a vzdušné kartónové krabice, v nichž nehrozí zranění zvěře o pevné součásti. Dříve byly používány lehké košíky, které byly svrhu uzavřeny pytlovinou. Dnes to bývají spíše dřevěné transportky s posuvnými dvířky, jejichž strop tvoří opět pytlovina, bránící vyskakujícím ptákům ve zranění. Z tohoto úhlu pohledu je vhodnější použít spíše nižších přepravek. Výše popsané transportky však nelze umísťovat na sebe, na rozdíl od transportek s pevným stropem, který musí být zevnitř opatřen silným molitanem.

Do přepravek je třeba vložit vhodnou podestýlku, slámu, seno nebo větve jehličnanů, podle přepravovaného druhu. Pro přepravu na delší vzdálenosti je třeba zvěři zajistit krmivo, v případě zajíců a králíků především dužnaté, palici kukuřice a seno a pokud je to možné i vodu.

Důležité je nepřevážet zvěř přes den v horkých letních obdobích, tehdy je lepší počkat s odchycem a transportem na poledne a noc. Další zásadou je, že naložené vozidlo by nemělo nikde dlouho stát, ale neustále jet, aby v prostoru proudil čerstvý vzduch. Pro srstnatou i pernatou zvěř je třeba zajistit takové podmínky, aby byl větrán jak přepravní prostor, tak vlastní přepravky. Přitom je třeba si uvědomit, že vzduch je za jízdy do přepravního prostoru většinou nasáván především zezadu a rizikové místo je v předu uprostřed nákladního prostoru (i když jsou například odhřnuty přední rohy plachty vozu nebo přívěsu).

Opět je však třeba zdůraznit, že podle v současnosti formulovaných zákonů může větší množství zvěře na delší vzdálenosti přepravovat pouze specializovaná firma, která má k této činnosti akreditaci, schválená vozidla a proškolený personál.

Důležité adresy

Ministerstvo zemědělství

odbor rybářství myslivosti a včelařství
Těšnov 17
117 05 Praha 1
tel: 221 811 111

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti

Útvar myslivosti
Ing. František Havránek
Jíloviště - Strnady 136
156 04 Praha 5 – Zbraslav
tel. 257892 222,
fax: 257 921 444
e-mail: admin@vulhm.cz
www.vulhm.cz

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů

Nábřežní 1326
250 01 Brandýs nad Labem
Tel.: 326 904 481 - 4
Fax: 326 902 434
Oddělení podpory státní správy lesa a myslivosti
Ing. Trnčík Petr,
tel.: 322 319 944
e-mail: podatelna@uhul.cz
URL: <http://www.uhul.cz>

Českomoravská myslivecká jednota

Jungmannova 25
115 25 Praha 1
tel.: 224 948 456, 224 948 477
e-mail: cmmj@cmmj.cz
www.cmmj.cz

Krajský úřad Středočeského kraje

Odbor životního prostředí a zemědělství
Oddělení zemědělství a lesnictví
Ing. Miroslav Šusta
Zborovská 11
150 21 Praha 5
telefon: 257 280 925
e-mail: susta@kr-s.cz

Krajský úřad Jihočeského kraje

Odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví
Oddělení lesního hospodářství a zemědělství
Ing. Červenková Jana
U Zimního stadionu 1952/2
České Budějovice 370 76
telefon: 386 720 717
e-mail: cervenkova@kraj-jihocesky.cz

Krajský úřad Libereckého kraje

Odbor životního prostředí a zemědělství
Oddělení vodního a lesního hospodářství
Ing. Brettschneiderová Renata
U Jezu 642/2a, 461 80 Liberec 2
telefon: 485 226 418
e-mail: renata.brettschneiderova@kraj-lbc.cz

Krajský úřad Plzeňského kraje

Odbor životního prostředí
Oddělení zemědělství a lesnictví
Ing. Šlajsová Libuše
Škroupova 18, 306 18 Plzeň
telefon: 377 195 396
e-mail: libuse.slajsova@plzensky-kraj.cz

Krajský úřad Královéhradeckého kraje

Odbor životního prostředí a zemědělství
Úsek ochrany zemědělské půdy a dotací
Klika Daniel
Wonkova 1142
500 02 Hradec Králové
telefon: 495 817 428
e-mail: dklika@kr-kralovehradecky.cz

Magistrát hlavního města Prahy

Odbor ochrany prostředí
Oddělení státní správy lesů, myslivosti, rybářství a veterinární péče
Bc. Marek Šedivý
Jungmannova 35/29
111 21 Praha 1
telefon: 236 004 373
e-mail: marek.sedivy@cityofprague.cz

Krajský úřad Jihomoravského kraje

Odbor životního prostředí
Oddělení vodního a lesního hospodářství
Ing. Dostálová Pavla
Žerotínovo náměstí 3/5
601 82 Brno
telefon: 541 651 594
e-mail: dostalova.pavla@kr-jihomoravsky.cz

Krajský úřad Moravskoslezského kraje

Odbor životního prostředí a zemědělství
Oddělení ochrany přírody a lesního
hospodářství
Ing. Auješký Miroslav
28. října 117,
702 18 Ostrava
telefon: 595 622 392
e-mail: miroslav.aujesky@kr-moravskoslezsky.cz

Krajský úřad Karlovarského kraje

Odbor životního prostředí a zemědělství
Oddělení lesního hospodářství, myslivosti
a rybářství
Ing. Hrdinová Gabriela
Závodní 353/88
360 21 Karlovy Vary
telefon: 353 502 504
e-mail: gabriela.hrdinova@kr-karlovarsky.cz

Krajský úřad Olomouckého kraje

Odbor životního prostředí a zemědělství
Oddělení lesnictví
Bodeček Karel
Jeremenkova 40a
779 00 Olomouc
telefon: 585 508 404
e-mail: k.bodecek@kr-olomoucky.cz

Krajský úřad Ústeckého kraje

Odbor životního prostředí a zemědělství
Oddělení zemědělství
Krunčíková Ida
Velká hradební 3118/48
400 02 Ústí nad Labem
telefon: 475 657 174
e-mail: kruncikova.i@kr-ustecky.cz

Krajský úřad Pardubického kraje

Odbor životního prostředí a zemědělství
Oddělení zemědělství
Ing. Teplá Dana
Komenského nám. 125
532 11 Pardubice
telefon: 466 026 481
e-mail: dana.tepla@krajpardubice.cz

Krajský úřad Zlínského kraje

Odbor životního prostředí a zemědělství
Oddělení zemědělství, lesního hospodářství,
myslivosti a rybářství
Ing. Strakošová Marcela
Třída Tomáše Bati 3792
761 90 Zlín
telefon: 577 043 369
e-mail: marcela.strakosova@kr-zlinsky.cz

Krajský úřad kraje Vysočina

Odbor lesního a vodního hospodářství
a zemědělství
Oddělení lesního hospodářství a myslivosti
Ing. Bartoš Jiří
Žižkova 57
586 01 Jihlava
telefon: 564 602 264
e-mail: bartos.j@kr-vysocina.cz

Seznam použité literatury

- Herz J.,: Liška hrdzavá, Pa PRESS Bratislava, 2003
Komárek J.,: Hubení škodlivé zvěře a ptactva, Orbis-Praha, 1944
Svatoš I.,: Liška obecná – biologie a lov, Ministerstvo zemědělství a výživy ČSR, 1985
Hromas J., Rotschein J.,: Myslivecká zařízení v honitbách,
Ministerstvo zemědělství a výživy ČSR, 1986
Stubbe Ch., Ahrens M., Stubbe M, Goretzki J.,: Lebendfang von Wildtieren,
Deutscher Landwirtschaftsverlag Berlin, 1995
Stubbe H.,: Buch der Hege, VEB Deutscher Landwirtschaftsverlag Berlin, 1981
Forst P., kolektiv.,: Myslivost, Státní zemědělské nakladatelství, 1975

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Vydalo Ministerstvo zemědělství,
Těšnov 17, 117 05 Praha 1
internet: www.mze.cz, e-mail: info@mze.cz

ISBN 80-7084-572-4